

Лезги Газет

Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед чал хуъх!

1920-йисалай акъатзава

N 51 (11060) хемис 22-декабрь, 2022-йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 16 манат

Дагъустан, образованидин дараматар эцигунал гълтайла, уълкведа сад лагъай чкадал акъатнава

Эцигунирин хилен “бегъерар”

Хийир ЭМИРОВ

РД-дин Къилин алакъадин къуллугъди “Лезги газетдин” редакциядиз хабар гайвал, 19-декабрьдиз Дагъустандин Къил Сергей Меликова региондин экономика ваяшайиш вилик финиз талукъ алай икъян месэлайрай совещание къиле тухвана. Веревирд авур къилин месэла эцигунирин хилен алай йисан тамам тушир нетижайриз талукъарнавай.

Къват! хънвайбур тубрик авуналди, Дагъустан Республикадин рөгъберди региондин кар алай проектар умъурдиз кечирмишуник эцигунирин хиле кутавай еке пай къейдна ва жавабдар органривай и кардиз мадни фикир гун истемишина.

РД-дин Гъуматдин Председателдин сад лагъай заместитель Руслан Алиева Дагъустандин экономика дурумлувиленди вилик тухунин кар хъсанарун патал къбулздавай серенжемрикай съзъбетна. Ада хабар гайвал, алай йисан 11 ваца къалахдин алова чаяр тешкилунин план артухни алаз къилиз акъудна. Яни къенин йикъалди 20 163 касдин чкадал 20 600 кас къалахал къабулна. Абурукай 11 440 касди датлана, 3 335 касди сезондин вахтунда ва 5 823-да ара-ара къалахда.

И кардиз талукъ яз рахунар давамаруналди, Р.Алиева къейдна хъи, зэгъметдин базарда къызғынвал агъузарунин гъукумди еке фикир гузва. Чакдин самоуправленидин органрихъ галаз санал бегъерлудава къалахзава, бейкаррин къадар тъимишлардай, къалахдин алова чаяр тешкилдай ва авайбур хъдай сиясат къиле тухзува.

Россиядин Федерациядин “Национальная система пространственных данных” госпрограмма умъурдиз кечирмишунай ва государстводин сад тир мал-

мулкунин реестрда муниципалитети хъперин серъятрин ва мулкарин гъакъиндай делилар (план-графикар) тунин гъалдакий вице-премьер Заур Эминова лагъана.

РД-дин эцигунирин, архитектуродин ва ЖКХ-дин министр Артур Сулейманова 2022-йисиз республикадин эцигунирин хилен къалахдин тамам тушир нетижайрикай малумат гана. Адан гафаралди, алай йисиз министерстводи милли 3 проект ва государстводин 9 программа умъурдиз кечирмишунин карда иштиракзава. И программайриз талукъ чехи пай къалахарни тамамарнава.

Министрди къейд авурвал, идарадин къуллугъчийри федеральный цыйи программайра ва проектра иштиракдай мумкинвилер жағъурзава. Абурап асаслу яз, ЖКХ-дин къуруулущдани цийивилер тваз къланзана.

2022-2025-йисара Дагъустандин инфраструктуродин бюджетдин кредитдин къадар 14 миллиард манат яз тайнарнава. Кредитдин тақъаттар “Чиркей-Махачкала-Каспийск” магистральный водоводдин проектар түкъурунлиз ва ам эцигунизд, Къарабудаҳкент районда инвестицийирин комплексный пландин серъятра аваз инженерный инфраструктура эцигуниш ишлемишида.

“2020-2022-йисара Дагъустанда 660-дав агақна жемиятдин ва къвалерин гъяятар аваданламишнава. Гъилевай йисиз “Формирование комфортной городской среды” федеральный ва “Жилье и городская среда” милли проектрин серъятра аваз 47 муниципалитетда 579,122 квадратный метрдин майданриз барабар 179 мулк аваданламишдай мумкинвал гана. 2 миллиондилай виниз агъалийриз къулайдаказ ял ядай шарттар тешкилна. И краиз 900 миллион манатдилай виниз тақъаттар чара авунвай”, - лагъана министрди.

Идалайни гъейри, Артур Сулейманов гафаралди, Россиядин субъекттин арада Дагъустан, образованидин дараматар эцигунал гълтайла, сад лагъай чкадал акъатнава. Икъл, образованидин 158 дарамат (103 школадин ва 55 аялрин бахчадин) эцигунизд талукъ проектар түкъурунва на эцигунирив этчеңна. Йисан эхирдалди образованидин 42 дарамат ишлемишиз вахкуда.

Къейд авун лазим я хъи, гъилевай йисиз РД-дин образованидин ва илимдин министерстводи милли “Образование” проектидин серъятра аваз 40 муниципалитетда ва къве шеғъерда 171 “Точка роста” центр, Каспийск шеғъерда “Кванториум” аялрин технопарк, воркаутдин 41 майдан, футболдин 11 къульп майданар түкъуруна. Алақунар авай аялриз къумек гун патал региондин “Альтаир” центр ва гъял обозованидин “Т-куб” ачухна. “Земский учитель” программадин серъятра аваз 93 икърар күтүнна. Образованидин 145 идарап алай аямдин компъютерларди ва маса тадаракларди таъминарна.

Агъалийрин бязи дестейриз къумекар гундик рахадайла, Артур Сулейманова къейдна хъи, Дагъустан уълкведа сад лагъай группадин набутриз ва набут аялар авай хизанриз яшамиш жедай къвалер къачун патал субсидияр чара ийизвай сад лагъай регион я. Алай йисиз 114 хизандиз 300 миллион манатдин къадарда аваз къумекар гана.

Диде-бубайрин къаюмвилай хкатнавай етим аялар яшайишин къвалерларди таъминарзавай гъалдикай РД-дин образованидин ва илимдин министр Яхъя Бучавени малумат гана.

Рахайбурон ихтилатриз баянр гуналди, региондин Къилин тъъар са эцигунар еридиidi тамамарнал гъзвичвал авун тапшумишина.

Вахтуналди агалнава

Дагъустанда вирусдин азаррик (ОРВИ) начагъ хънвайбурун къадар садлагъана гзаф хъанва. И кар себеб яз, республикадин са къадар мектебарни аялрин бахчаяр вахтуналди агалнава.

РД-дин образованидин ва илимдин министрводин пресс-къуллугъдин малуматралди, 19-декабрьдиз Дагъустандин 14 муниципалитетда 33 мектебни аялрин 20 бахча гъафтедин къене агалдай къарап къабулна.

Дагъустандин Роспотребнадзордин пресс-къуллугъди раижнавай малуматрай якъин жезвайвал, алатай йисав гекъигайта, ци республикада вирусдин азар акатнавайбурун къадар гзаф хъанва. 2022-йисан 51 гъафтедин нетижайралди, регионда вирусдин азар акатнавай 5123 душуш юнит винел ажуднава, абурукай 191 душуш юнит начагъбур дуктурханайрив агақъарнава.

Республикадин здравоохраненидин министрводин пресс-къуллугъди хабар гузайвал, вирусдин азар са шумуда. Абурукай виридалайни хаталбурун арада H1N1 штамм (“свиной” грипп) аза. Ам аттай чавуз азарлувал заландиз алатзава. Аялриз, яшлубуруз ва къвачел залан дишегълийриз иллаки четин жезва.

Нумрадай къела:

ЖЕМИЯТ

СССР амайтла...

Тарихдиз вил вегъейла, аквазвайвал, Англияди виликрайни датланна Урсатадиз акси, душманвилин сиясат тухуз хъанай. Риқлел хкин 1853-1856-йисарин Крымдин дяве. 1854-йисан августдиз Англиядинни Франциядин гимияр Петропавловск-Камчатскийни къаз алахънай. Амма уруссин аскерри душмандин рекъвериз вижевайдиз чукъвеннай.

► 3

ЖЕМИЯТ

Инсандин ихтиярар ва дяве

Армиядин устрава аскердинни командирдин вири ихтиярар ва везифаяр, къайдаяр гъихътинбур ятла, ачухдаказ къалурнава. А ихтиярар, гъелбетда, адемдин умъурдин шартаринбуруз ухшарбур туш. Аскер женгинин умъурдалди яшамиши хъун лазим я. Macakla адакай Ватандин дестек жедач.

► 4

ИРС

Устаддин межлисда

Багъииш Айдаеван 90-йисан юбилейдиз талукъарнавай мярекат милли медениядин сувариз элкъвена. Межлис къиле тухзвай театдродин актерар тир Гъемзебег Эмиралиеван Гузыл Къадировади чин хивез къаунувай везифа тарифдай къайдада къилиз акъудна.

► 5

ХУРРУН МАЙИШАТ

Къвалахар давам жезва

Алай вахтунда Мегъарамдхурун районда тамамдаказ ва пулсуздаказ газдик кутунин программадин серъятра аваз Мегъарамдхурий, Къуостандилай, Ярагъ-Къазмайрилай, Филий, Уржбадилай, Самурдай ва Цийихурий 12 къевал газдин ли-ниирхъ галкъурнава.

► 6

МЕДЕНИЯТ

Рангарин таъсирилувал

Художник тамашачия вичин къвалахарин мана-метлебдин гъавурда тун патал “Чемпион по боксу”, “Буйство осени”, “Золотые недра наши”, “Позитив”, “Дикая орхидея”, “Чистилище”, “Чаша”, “Тишина ранней осени” шикиприкайни рахана. Гүзъульлай ада вичиз тебрикиз ва выставкадиз килигиз атанвай вири юлдашиз саърай лагъана.

► 7

ХАБАРАР

Анжак са рекъиз

Дидевилин капиталдин тақъатар вири санлай са сеферда гъи душуш юнит ишлемишиз жеда? Жаваб: анжак яшамиши же-дай къеал маса къаучудайла.

► 8

И кар къилиз акъудунин къайда ихтиинди я: жуваз къланзай, жував къазвай квартира (хусуси къвал, чил) жағъурун герек я. И душуш юнит къиметдин пай яз сертификатдин тақъатин гъисабдай гъакъи гунал къвалин саъзи рази хъун важиблу я.

► 9

ХАБАРАР

Анжак са рекъиз

Дидевилин капиталдин тақъатар вири санлай са сеферда гъи душуш юнит ишлемишиз жеда? Жаваб: анжак яшамиши же-дай къеал маса къаучудайла.

► 10

Виликди финин рекье

Сергей Меликова Дагъустандын кылиз акъуднавай инвестицийирин проектрикай малуматар гана

Агъмед МАГЬМУДОВ

20-декабрдиз РД-дин Кыл Сергей Меликова Кеферпатаң Кавказдин федералный округ вилик тухунна инвестицийирин проекттар кылиз акъудунин месэлайтар РФ-дин Гүкуматдин Председателдин заместитель Александр Новакан рөгъбервиллик кваз кылле фейи стратегиядин сессияд иштиракна. Идакай республикадин Кылини пресс-къуллугъди хабар гузва.

Сессиядин кылахда иштиракайбурун арада гъакни СКФО-да РФ-дин Векил Юрий Чайка, РФ-дин экономикадин рекъяй вилик финин министр Максим Решетников, Кеферпатаң Кавказдин регионрин кылар, "Кавказ.РФ" корпорациядин генералный директор Андрей Юмшанов, банкарин ва журбаба-журье институттин векилар авай.

"Кеферпатаң Кавказдин регионар вилик тухун абур экономикадин рекъяй вилик финихъ галаз алакъалу ийизва. И кар инвестицияр желб авунилай, хусуси производство вилик тухунилай, кылахдай цийи чакар арадал гъунилай аспу я", - лагъана М.Решетникова.

Сессиядин сергъятра аваз са бязи регионрин кыларин рахана. Абурун арада Дагъустандин Кыл Сергей Меликовни авай. Ада жеэмий къван газаф инвестицияр желб авун патал

5 проект кылиз акъуднава. Абурун арада Южно-Сухокумск шегъерда эцигнавай ракынин электростанция, Дагъустандин Огни шегъерда ачухнавай шущедин шарар акъуддай завод, республикадин меркезда кардик акъуднавай медицинадин кислород арадал гъизвай производство, Дербент шегъердин ципицар гъядлай цийи завод ва эцигунра ишлемишдай курай къаришмаяр (сухие смеси) арадал гъидай завод ава.

Гъахъ-гъисабарни нетижаяр

Дагъустандын Гүкуматдин Председателдин заместителтин кымет гудай маҳсус институт арадал гъида

20-декабрдиз Махачкъалада РД-дин Гүкуматдин Председатель Абдулмуслим Абдулмуслимован рөгъбервиллик кваз Дагъустандын стратегиядин рекъяй вилик финин месэлайтириз ва проектирин кылахдиз талукъ Советдин президиумдин заседание кылле фена. Анал регионада милли проектар кылиз акъудунин месэләяр веревирдна. Гъарса проектидин гъакъындай министерстворинни ведомстворийн кыларни гъахъ-гъисаб авуна.

Мярекатдин асул паюнив эгечдалди вилик Абдулмуслим Абдулмуслимова Дагъустандын вице-премьерин кылахдиз кымет гудай маҳсус институт кардик кутадайдакай хабар гана.

"Вице-премьер вичи гүзчива туҳузвой хиле государствовин сиясадин патахъян жаваб гузвой кас я. Республикада тешкилиз кланзовая институтди федералный дөрөжада авазни кылахзава. Кылахдиз кымет гузвой рекъерикай сад милли проектар кылиз акъудунин жигъетдай авай нетижаяр же-

да", - лагъана РД-дин Гүкуматдин Председателди.

Гүзъульнай ада къейд авурвал, республикада милли проектар кылиз акъудуниз чара авунтай пулунин такъатрин 73 процент ишлемишнава. Аңжак 5 проектидин чара авунтай такъатар тамамдиз ишлемишна ақылтларнава. Абурун арада "Производительность труда", "Туризм и индустрия гостеприимства", "Безопасные и качественные дороги", "Цифровая экономика" ва "Экология" проектар ава.

"Гъарса проектидин рекъяй вилик финин кар алай месэләяр гъялунин макъсаддадли кардик кутунва. Гъавилий абур вахтунда ва тамамдиз кылиз акъудна ақылтларнава. Абурун гүзчива туҳузвой жавабдар касари къетен фикир гун герек я. Чи виридан умуми кылахдиз гъа проектар кылиз акъуднавай гъалариз килигна кымет гузва", - къейдна А.Абдулмуслимова.

Дагъустандын милли проектар кылиз акъудуниз талукъ гегъенш малуматар РД-дин Гүкуматдин официальный сайтдай къелиз жеда.

Цех эцигдайвал я

Балугъчывал Дагъустандын АПК-дин секторда иигин камаралди вилик физвай хилерикай сад я

Чи муҳбир

Кызылар районда авай "СКАкв" компанияди "Кавказ.РФ" корпорациядин күмекдалди арадал гъайи балугърин комплексдин мулкарал осетринин жинсинин балугъяр гъялдай цех эцигдайвал я. Идакай РФ-дин экономикадин рекъяй вилик финин министерстводин пресс-къуллугъди хабар гузва.

"Чав инвестордин патай балугъяр гъялдай цех эцигунин жигъетдай теклиф агақынава. Алай вахтунда чна и проектидикъ галаз алакъалу месэләяр веревирдза-ва", - хабар гана "Кавказ.РФ" корпорациядин генералный директор Андрей Юмшанова.

Адан гафарай ма-лум хъайивал, алай вахтунда комплексди балугъяр гъялун патал маса карханайриз маса гузва.

Иигин камаралди вилик физвай хилерикай сад я.

4 ағъзурдав агақына

СКФО-да энергия чүнүнхнавай дүшүшүшар виридалайни газаф Дагъустандын винел акъуднава

"Россети Северный Кавказ" ПАО-дин энергетикири алай йисуз Кеферпатаң Кавказдин Федералный Округдикакат-заявай регионра къанунсуздақаз энергиядик менфят къачар 4 ағъзур дүшүшүш винел акъуднава. Виридалайни газаф энергия чүнүнхнавай дүшүшүшар Дагъустандал ацаалтнава.

Компаниядин пешекаррин гафаралди, къанунсуз пъерекатрин нетижада 535,5 миллион ма-наттив агақына зарар хъанва.

4 ағъзурдакай саки 2500 дүшүшш - Дагъустандын, 647 - Чечен Республика, 302 - Ставро-полдин краида, 260 - Ингушетияда, 200 - Кабардино-Балкарияда винел акъудна.

"Россети Северный Кавказ" ПАО-дин пресс-къуллугъди хабар гузтайвал, электроэнергия чүнүнхнавай себеб яз, вахт-вахтунда ишлемишзаявай токдин пул гузтай на-муслу агаълийризи зарар жезва. Сет-

Къейд ийин хыи, "Россети Северный Кавказ" ПАО-ди СКФО-дин саки 9 миллион агаълийдизни яшайишдин рекъяй акъалтлай метлеб авай 5 ағъзурдалай виниз обьектиз къуллугъзала.

Гъахъ тирди субутна

Махачкъаладин Советский райондин судди РД-дин төбиятдин ресурсрин ва экологиядин министр тахсир квачирди яз гъисабна

Кылахдин рекъяй везифарай тамамардайла, къайгъусувал авунай тахсир кутунвай Дагъустандын төбиятдин ресурсрин ва экологиядин вирикан министр Набиула Къарачаев гъахъ тирди субутнава. Идакай ТАСС-ди хабар гузва.

"Уголовный делодин сергъятра аваз кылые тухтай ахтармишунрин нетижада Н.Къарачаевак, РФ-дин Уголовный кодексдин 293-статьядин 1-паюнал бинеламиш хъана (кылахдин рекъяй мажбурнамаяр тамамардайла, къайгъусувал авун), тахсир кутунвай. Силисидин делилралди, Н.Къарачаеван къайгъусувал себеб яз, яргъал тир вахтунда яшайишдин амукъяр, зирзиллар хъуртад тухун тавуна, агаълияр яшамиш жезвай чайра амукъяна. И карди агаълийрин яшайишдин хатасувал таъминарзайвай къайдаярни Махачкъала, Каспийск шеърринген агаълийрин ихтиярар чурнавай. Амма судди виликан министр и дүшүшшада тахсир квачирди яз гъисабна.

Рикел хкин, РД-дин прокуратуради

кылые тухтай ахтармишунрин нетижада Н.Къарачаевак, РФ-дин Уголовный кодексдин 293-статьядин 1-паюнал бинеламиш хъана (кылахдин рекъяй мажбурнамаяр тамамардайла, къайгъусувал авун), тахсир кутунвай. Силисидин делилралди, Н.Къарачаеван къайгъусувал себеб яз, яргъал тир вахтунда яшайишдин амукъяр, зирзиллар хъуртад тухун тавуна, агаълияр яшамиш жезвай чайра амукъяна. И карди агаълийрин яшайишдин хатасувал таъминарзайвай къайдаярни Махачкъала, Каспийск шеърринген агаълийрин ихтиярар чурнавай. Амма судди виликан министр и дүшүшшада тахсир квачирди яз гъисабна.

Ш.ШИХМУРАДОВ

СССР-дин 100 йисан юбилей мүккөв хуурдашын зундерин фикиррик ақатзаса. Яраб ам амайтла, чехи сувар көе че халкъари гык шад, тешкиллү гъалар къаршиламиштайды; инсанар гъихътин баҳтул умумурдив яшамиш жезвайтла; улькведин, вири дүньядин гъалар, акунар, къамат гъихътиңди жедайтла?..

Заз чидай гъал, яни за къатузвайвал, социализмдин лагерь хейлин гегъенш ва къудратлу, капиталдин ампяр зайдиф хъанвай. Чун агалкъуралди вилики физвай. Чехи Советрин Союзни Китайдин Халкъдин Республика сад тир, дүньяда ислеявал хъунин, гъахълувилин адаплату сиясат тухузай шартлара гъар сана миллиетрин, ульквейрин арада къизгъинвилер, даявяр хъуниз, империалистриз маса государствоирин къенепатан кралик векидакас къаришиши хъуниз, хукукуниуз рехъ гудачир. Са вавьшидивайни, са ягъсуздивайни гъич ампни ийз жедачир. Чи къуваткъудрат, яшайиш, вилики финин еришар, чехи агалкъунар акваз, эхиз, сакланы тежез, линпі хъана, пехилвиял ацранцлар акъатиз, илис хъанвай... Дұз фикиррал алай миллионралди, миллиардралди инсанар вири дүньяда көе гъайиф чугваз ама.

СССР амайтла...

СССР чукбурун вири алемдин майданда лап чехи тахсирикарвал, гъам къецепатан, гъам къенепатан буржуазиядин, социально-классовый чулав къуватрин душманвилин гъерекатрин ақылтайды түкүүл, зөгъерлу не-тижа я. Государстводин къурулуш дегиширун (переворот) саки мульжуд 100-жыл (1985-1993) къиле тухвана лугъуз жеда. Массовый информациядин центральный такъаттар контролреволюциядин трибунадиз элкъурна. Абурай датланын инсандин зөгъе ракъурдай тапарар, лагълагъар чукбуриз, чи Ватандин, советрин тарих анжак чулав рангаралди къалуриз, зурба деяителар, къиле хъайи кса-рэгъберар къацуриз, русвагыз, квачир тахсириз кутаз хъана. Капиталдин азгъун алемдих вуч аватла, вири Советрин Союз тергавул желнавай. СССР аваз хъайи 70 100-жылдан къеcepатай чулын, басмишун, басрух гун, зайдифиз алахъун датланын аваз хъана.

Тарихдиз вил вегъейла, аквазвайвал, Англияди виликрайни датланы Урусатдиз акси, душманвилин сиясат тухуз хъанай. Ри-кел хин 1853-1856-жыларин Крымдин дяве. 1854-жыл августандиз Англиядин Франциядин гимияр Петропавловск-Камчатскийни къяз алахъай. Амма уруспин аскерри душмандин рекъвериз вижевайдиз чукъвейн. Ятланы гилани квал ква, эсер жезвач хъи, жезвач. Англиядин къеcepатан политикада "восточный вопрос" лугъудайда къетлен чек къазва. Урусатди Балканраны Муквалин тир Рагъекъечайды пата тухузай сиясатдиз Англияди аксивалзай. Гагъ Түркиядик, гагъ Япониядик футфа кутазвай. 1917-жыл 23-декабрдиз лагъайтла, Англиядин Францияди Советрин Россиядин аксина яракълу интервенция тешкилунин гъакындай икъардал къулар чугуна. 1918-жыл мартдиз Англияди Мурманскдиз десант вегъена, гъа жыл августандиз Архангельск, гъакын Закавказъедин ва Юкъян Азиядин бязи районар къуна, Советрин Россия пайи-паяр ийз чалишиши хъана. И чулав мурадар, къастар империалист ампайрихъ къени ама. А чехи, къудрату Советрин Союз чукбуриз хъайла, гила чипвай Россияни вучиз пайи-паяр ийз жедач лугъузва абуру. Гъам къеcepатан, гъам къенепатан душманар газф хъана.

Улькведин, партиядин къилит атай Горбачев гъакыкъатда хайн, зөгъметчи халкъдин душман яз хъана. Икътирип газф делилри, чешмейри, ксари тестикъарзана.

Буржуазный контролреволюцияди советар, рабочийринни лежберин гъкум, обществен-

ный самоуправленидин вири жууреяр, общественный хусият, халкъдин майишатдин сад тир, битав комплекс, плановый къурулуш тергна. Газбуруз чир хъанва хъи, "демократиядин", Россиядин гъкуматди экономикадин политика 1992-жылалай СССР-дин къиле авайбурун, МВФ-дин экспертири бүйргүдальди къиле тухузай. Чехи держава тарихда сифте яз адан къиле авайбуру къеcepатан монополийрин къвачерик вегъена, ам саки колониядиз элкъурна. Им лугъуз тежер хътиң чехи тахсирикарвал я! Улькведа къайдасувал, ришветбазвал, ичибазвал, наркомания, чалкечирвал - Рагъакъидай пата чаз багъишай "ивирап" гъятна. СССР чукбуридалай инших са къатда хажазавай къиметар я, гъак - къени! А къил авач. Къе улькведин девлеттин 50% анжак са процент ксарин гъиле ава лугъузва. Ина гъихътин социальный гъахълувал хъурай!?

СССР чукбурун законусу кар тирди ижтихин делилри тестикъарзана: 1922-жыл Союзный Договор, гъак 1991-жыл 17-мартиз тухтай вири халкъдин референдумдин нетижаяр (Союз амукъун патал 76,4 процентди сесер ганай) тахтай мисал авунвайди туш. 1991-жыл 8-декабрдин Беловеждин гафар-

СССР-дин - 100 йис

Улькве

Вучиз чкъанай?

И суал неинки чи, гъак дүньядин газф ульквейрани миллионралди инсанри вилик эцигзана. Гъакыкъатдани, чехи, къудратлу, мягъкем, дүньядин ругудай са пай тир улькве вучиз чкъанай? И суалдиз гъар гъи тарихидивай, политологидай хъйттани жаваб гуз хъун мумкин туш. Фикирарни, гъелбетда, газф ва гъар журединбур я. Гъар са кардих, вакъиадих чин бинеярни ава, себебарни. Хиве къуна къанда: муракаб тема ачухарни гъам жемиятдин, гъамни экономикадин рекъерай гегъенш чирвилерни аваз хъун истишиш зава. Аллатай жисара са жерге месэлайрай сүльбетар авур, чин фикирар лагъай публицист Ш.ШИХМУРАДОВА-ВАЙНИ журналист, машгүр экономист Дж.НАСИБОВАВАЙ ижтихин важибу, газфбурун рикъериз түрүркү гузтай тимдилай элячина физ хъанач.

И сүльбетдиз гъазур жедалди вилик за интернетда СССР чукбурун себебар гъихътинбур тир лагъай суал эцигна. Политикрин, аналитикрин ва маса пешекаррин фикирар гъар журединбур я.

Ш.Ш. - Чна жууреба-жууре газетар, журналар келезава, телевизордун газф передачайрихъ як акалзана. Бязибуру лугъузва хъи, улькве чукбурун товарин, продукциядин къитвили, "къай дядвей", советтин къурулуш реформироватин къан хъунин алахъунри (перестройка, гласность, йигинарун ва икъмад) гъана. Газфбуру гысабазавал, улькве чукбурун - им Горбачеван, Ельцинан ва масабурун чуруу сиясатдин нетижя я, къилиз ақыдайбур - Гъайдар, Чубайс ва газф масабурни.

Дж.Н. - 80-жыларин эхирра вуч хънатла, - им газф крарин нетижя я. Себебар авачир нетижя жедайди туш. Себебар лагъайтла, XX лагъай асиридин 30-80-жылары ачухадиз ва гъакыни чи-небадакас къиле фейи процесстра ава. Гъукумдин къиле авайбур улькведин экономика гъик түкүлүр хъанатла, гъа кардин гъавурда бегъемвиледи авачир. Къилди къачуртла, месела, Н.Хрущева, гагъ сакла, гагъ масакла вижесуз хукукунар ийиз, жууреба-жууре экспериментар тухуз хъана.

Ш.Ш. - И жигъетдай мад гъа Владимир Познеран къейд итихлуди я. Вичин була советтин гражданин тирди чир хъайила, Англиядин са разведчикидай лагъаналдай: "Квез чидани, уруслирдай хъиз, четинвилер алуудиз алахъай мад са халкъни дүньяда авач. Гъа са вахтунда, чи баҳтунай, уруслирдай хъиз, чи чипиз четинвилер арадал гъиз алакъай маса халкъни дүньяда авач".

Дж.Н. - Эхъ, СССР-дин политический руководстводи вичи вичиз гъихътин муракабвилер, четинвилер арадал гънатла, гъадакайни за къенвай, гъазурнай материалра авазва. Гъар вуч хънатланы, зун инаншия хъи, СССР хътин зурба, къудратлу улькве гъак тарихдин зирзибиль вегъедай хъуртал гадарис жедач. Чин нияттар авай аналитикрлай тафаватлу яз, виликан союзный Республикийнин ватанпересвилин руырдадлай газф ағылайри СССР, РФ вири патарихъай умудлу, мягъкем къед лагъай Ватан яз гысабазава. И жигъетдай ижтихин са мисал. Чехи Гъалибвилин 75-жыларин юбилейдиз талукъарна тухтай парадда иштиракунай халкъдин арадай вичиз чух-сагыл лугъузва гафарин ван хъайила, Белоруссиядин президент А.Лукашенко лагъана: "Бес гъик, жуван Ватандин меркездиз (Москвадиз) атанва ман!"

Ш.Ш. - Октябрдин инкъилабди, чехи Советтин Союзды вири дүньядиз екес таъсир авурди, зурба дегишвилер арадал гъайиди садавайни инкариз жедач. Журналист В.Познер къизиша: "1929-жыл 100-жыларин къилит, барбатвал ван Америкадин чехи кризис (депрессия) башламиш хъайила, капитализмдин къурулуш, виризаз акваз-акваз, чиизвай. Шей гъасилун ван къазанжи лап ағыз аватнай. Миллионралди инсанар квалахъдик, къилел къав хъунин, умудрикай магърум хъанай. Ихътин гъаларда СССР-дин президент А.Лукашенко лагъана: "Бес гъик, жуван Ватандин меркездиз (Москвадиз) атанва ман!"

Инаншишвиледи къейд ийиз жеда хъи, гъам душманди, гъам дустари Октябрь, СССР хътин тарихда гелтур зурба вакъиайрикай яргъалди менфят къачуда.

(Къатла)

Ш.Ш. - Джамил стха, къу асул кеспи, пеше ахтармишунар, анализ авунятлана, къизгындақаз разгый, газф муракаб вакъиай, къарсатмишвилер къиле фейи 80-жыларидан инших сиясатни экономика, дүньядин гъалар къармакъаришдикай хайнинин нияттар аваз менфят къачун сад-садал аруш хъанай хирде-хуруш шартлара винидихъ эцигнавай еке суалдиз сад-къве келимадалди жаваб гуз хъун мумкин кар туш. Чаз чизва хъи, улькведин къилиз Горбачев (бязибуру адан гъакыкъи фамилия Гербер я лугъузва) хътнди атунни, адан хайнинин гъерекатарни, "перестройка" лугъудайдин къудратлу СССР чукбурихъ (чукбурун) галас аруш хъана, сих алахъада ава. Гъавиляй суалдиз жавабарни инаншишдай, гегъеншибур, вири терефар, себебар фикирда къунвайбур хъана къанда.

Дж.Н. - Гъелбетда. Къуне къалурнай месэлайрилай алаба, а девирдин властри вири информация идеологиядин жигъетдай умумурдайни гъакыкъатдивай яргъазнавай. Гъак датланы, Ватандин тарих, Политбюроин идеологирилай гъйри, гуманистрини ватанпересри чин са къадар мемуарра къиенва. Абуру къейнавай, инкариз тежедай делилар себеб яз, за официальный чешмейрин чкадал талукъайрикай шағындар хъайи ксарин ван я иштиракчийрин мемуарра къалурнавай делилар газф ахтармишна. Нетижада материалар газф, чебни итижлубур къватлар хъана. Гъавиляй за дүньядин газф халкъариз екес таъсир авур ван инлай къулухъни хъийидай муракаб месләладай ктаб къын къетлана.

Урусатдин искустводин зурба авторитет Сергей Михалкова къиенвайвал, улькведихъ гъакыкъатда вуч хъайиди ятла, ағылайри саки 98 процентдиз чизвач, яни гъавурда авач. Цийи несилар чехи жезва. Чин бубайрин ватандихъ вуч хъайиди ятла, гъабурунчи чир хъана къанда. За жуван вилии и месила тамам-вишледи ачухарунин везифа эцигзана.

Хийир ЭМИРОВ

Россиядин оборонадин министерство-дин алакъадин къуллугъди Украинаада қыле тухуниз мажбур хъянвай военный махсус серенжемдэ виклергъивилелд иштиракзай, командиррин четин тапшургъар ян тагана ва къагъриманвилелди къилиз акудздавай аскеррикай малуматар гун давамарзава.

Буржидиз ва Ватандиз вафалувал къалурздавай ўтквем офицеррин арада Суворован медалдади къейдинав Руслан Къурбановни ава. Къасумхурьн 2-нумрадин юкъван школа күтъягъай жегъиль военный институтдик экчелна. Россиядин армиядин жергейра, Смоленска авай частара къуллугъийиз церид яис я. Махсус серенжемдэ эгеччай гъа сифте йикъарилай ротадин командирди улькведин итижар, милли ха-тасузвал хүн патал женигинин везифа-яр чешнелудаказ тамамарзава.

ЖУРЭТЛУБУР

Масакла хүн гүзетни авун герек авач. Ада ватанпересвиллини ерияр вине къазтай къаве тербия къачуна. Руслан дах машгүр спортсмен, дзюодадай, самбодай дүньядин чемпион, хъсан тренер я. Ада хусуси та��атралди спортын секция ачуна ва ана цүдралди жегъилриз халис спортсменар, Ватандал рикл алай къегъалар жез күмекзава.

Хөрсондин областдин Чкалово ше-гъердал гүзумдайла, майор Гъашимов Абасан реյберилик квай штурмдин десте душмандин артиллериядин хар-цик акатна. Вич-вичивай квахъ тавур офицерди миллетбазриз дульгүн жа-ва гудай ва десте саламатни ийдай тапшургъар гана. Гъа идалди вичин аскерар телефон хуундай хвена. Амма вич хаталувилик кутуна. Залан хер хъянвай къве аскер женигинин майдандилай саламат чкализ ахкъуддайла, Абасахъ душмандин гүллеяр галукуна ва ам телефон хъана. Частунин командирди адан документар Россиядин Игтилини тэвэр гун патал рекье тунва.

Жуэрэтувилин ерияр сержант Да-вид Асаевани къалурзава. Нубатдин хуур азад авун патал тъазур жезвай Россиядин подразделенидэ миллетбазри гүзумнан. Абуруз, ахъваз тийиз, мино-метчикини күмек гузтай. Тупунин са гүлле артиллеристрин вズводдин коман-дирдин заместитель, сержант Давид Асаеван тупунхъ галукуна. Душман-дин патахъай къевзтай гульлейризни ки-лиг тавуна, сержантды аскерриз саламат чкада къеви хъунин буйргүр гана, къайдадай хкатай туп тъукъур хъувуна. Ахъа душман авай чка чирна ва мил-летбазрин винел хар къурна. Абурун къве миномет ва 18 миллетбаз тергна. Сержант Асаеван пешекарвилин, виклергъ

тъерекатри подразделенидэ душман-дин гүжум алуудай, адаз хейлин зия-нар гудай ва ахъа гүжумдиз фидай мумкинал арадал гъана.

“Жуэрэтувилин” ордендиз лайихлу хъянвайбурун арада инженервиллини саперрин ротадин командир Алиев Абдурашидни ава. Новочеркассдин полит-технический институт ва Южно-Российский технический университетдин инже-нерин частарин кафедра күтъягъай лей-тенантди Россиядин Яраклу къуватрин частара къуллугъиз ирид яис я. 2020-йисалай капитан инженерный къуллугъ-дин начальник тир. Къе ада, инженер-ринни саперрин ротадин командир яз, военный махсус серенжемдэ иштирак-зава.

Россиядин частар гүжумдиз фидалди виллик Алиеван ротади душманди минар кутунвай чаяр михъун, чи аскерриз саламат рехъ тъукъурун лазим тир. Вичин дестени галаз кардик квайла, абурул душманди хабарсуз гүжумна. Къве аскердада ва старший

Жемият**Инсандин ихтиярар
ва дяве**

Мердали ЖАЛИЛОВ,
литературадин отделдин редактор

РФ-дин Президентдин патав грай гражданвиллин общество виллик тухунин ва инсандин ихтияррин рекъяя Советдин 7-декабрдиз эвер гайи за-седанидал рахай бязи векилри алай вахтунда СВО-да чи бязи аскерри (контрактникрини, гила эвер ганвайбуруни) чеб тухузвай гъалари-кай, кылле физвай краиз абуру (аскерри ва командирри) гузай къиметрикай, дидейрин къайгъурикай фикир желбдай хейлин ихтилатар авуна. Президентди гъиле-гъилди гъар садаз, абурун гъакъикъат фикирда аваз, кутугай жавабарни гана.

Зун гъавурда акъурвал, ара-ара бязи диде-бубайрин, жегъилринни мецелай къвез-вай жуэреба-жуъре «хабаррини» мажбуза-вайвал (инанишишарзавайвал), дяведив - У-раинада қыле тухузвай махсус серенжемдэ чи инсанар (жегъиларни, ағыларни) эгеччизавай таъзерри, дугъриданни, хейлин суалар арадал гъизва. Дяведин шартлара инсандин гъихытн ихтиярар хүн мумкин ятла?

Чи обществода “инсандин ихтиярар ху-никай”, дульз лагъайта, абуру хүн тийизвай-дакай гъеле алтатай асирдин 30-40-йисарани, дяведилай гульгъүнин 60-70-йисарани, лап газа ва къал алас 80-90-йисарани ра-хазвай. “Инсандин ихтиярар хузвай” тешкил-латар лугъузвайбури (НКО-яр), “ихтиярар хузвай” женгчиярий ийсалай-суз газа хъана. Абурук гъакъикъи юристарни, политологарни, писателарни, жуерьеба-жуъре хилерин алимарни, бязи депутатарни, чиновникарни квай. Инсандин ихтиярар гыкъыван хвенатла заз чидач, амма чи Советрин держава чук-ларидай якъин я. Гила гуя вира виликан “стхя-ярн вахар” “азад” хайди хъиз я. Никет ва квекай азад хъанатла, заз чидач. Къвалади-кайни, къвалахна къачузвай гъакъидайкайни, умъурдин хейлин къулайвилерикайни, дугъриданни, парабур азад хайидини садавайни чунынхиз жезмач.

Азад хъана жегъиларни, чарасуздаказ мектебда къелна, юкъван образование къачу-никай... Азад хъана, вуз акъалтарна, са чка-диз чарасуздаказ фена, къвалахуникайни... Азад хъана чарасуз хизан кутуникай ва ху-никайни... Азад хъана, Ватандин виллик чарасуздаказ жуван аскервиллин буржи тамамару-никайни... Пара везифайрикай парабур “азад” хъана. Гъатта сечкийриз чарасуздаказ финикийи азад хъана...

Иктерияламишна СССР чуклурдайдалай инихъ саки 30-40 йисуз чи акъалтзавай неси-лар. Алай вахтунда ибурун хиве Ватандин хатасузвал таъминарунин, Украинаада жен-гинин махсус серенжем тухунин, фашизм-дикай дүнья хүннин везифаяр гъатна.

Гъа са вахтунда гележегдин несилирни, диде-бубайринни къайгъу Чугуунин, дустни душман чара авунин, мад ва мад маса вези-фаярни ава. Гъазур яни чи жегъиль несилир, 1990-йисалай инихъ хайтибур, винидихъ ла-гъянвай хътибин везифаяр къилиз акудунин? Ганани абуруз ахътин чирвилер ва тербия? Чидани абуруз гъакъикъи тарих, “Ватандин Чехи дяве” гафарин мана? Чехи Гъалиб-вал мус ва гъикъ къачурди ятла? Ни къачурди ятла? Чидани абуруз инсандин “ихтиярар” квекай ибарат ятла? Гъи чавуз абуру гъикъ хуль-тари квекай гуял гумкин ятла, лугъун читин я.

Чи общество, за къатлувайвал, гъейрат-лувилекийни жавабдарвилекий магърум хъувавч. И кар чун рахазвай заседанидини субтна... Сагълам къуватар пары я. Гъейрат-сузирин саботажникрин рекъер алгайдай се-ренжемарин къабулда...

Советрин девирда жегъилар школада амас аскервиллиз гъазурзавай. Армияда къул-лугъун пак буржи тир. Ахътин ирс, яргъал тев-гъяна, арадал хүн лазим тирди чи къенин гъакъикъатдини истишишава.

дин күмекни ага-къиз вердишарнавай же-гылдиз дяведин къайи блиндажда гыкъи же-датла?..

Чун рахазвай заседанидал са бязи ве-килрин, Донецкдин Луганскдин женгерин блиндажрани, госпиталрани, сенгеррал хъа-на хтайбурун шагыдвилери къалурзавайвал, бязи жегъилриз дяведикай ерли хуш авач. Дяве хуш жедайди яни бес?.. Дяведикай къил къакъудунин ниятар... Бязи командиррин тап-шургъарни гъахъсузбур хъиз акун мумкин я... Ихтиин “куль-шувъурикай” къецепатай чун ва чи жегъилар гъакъван пары къланза-вайди хъиз къалурзавай “ихтиярар хузвай-буру” менфят худзава.

Агъаз къланзава. Амма фикириз тазва. Ислэяг девирдани аскервиле къуллугъидикай къил къакъудиз алахъайбур хъайиди риклел хквэзва. Гила дяве физва. Вични лап читинди ва гъакъван чиркнди. Тарихдай чидай хътибин дяве-йриз ухшар туширди... Общество вични вилканди яз амач. Ана “чи-ди” гаф “зи-ди” гафуни агъавалзава...

А обществодин сиясадтин къилин игит зегъетчи инсан ва адан ихтиярар хүн тир. Гила сад лагъай чкадал «жанаби манат» эциг-нава. Манатдих аскерарни маса къа-чуз же-дайдах иинанишишарзава...

Бес буржи?.. Бес Ватандин аслу тушир-вал? Чун чна техвейла, маса ни хъуда бес? Махсус серенжемдик къил кутурвалди, уль-квэд катнавай «гъетерини» «олигархи» худзани?

Гилани а “кучериар” чина “инсандин ихтиярар хүн тийизвайдакай” рахазва. Яни жегъилар гужуналди дяведиз рекъе тазва къван... Гуя, кълан хъайила, аскердивай началь-заявай диде-бубадин патав хъфиз жезвач... Дяве чулагзвай вирибуруз гуя сад хъиз килигзава... Хайiburни тахайбур, жуванбурни патанбур ава къван...

И “ихтияррин” тум-къил авач. Амма мет-леб сад я: бязибуруз армияда низам, къайдада, мянькемвал, садвал хъана къланзава.

За гъавилий жуван макъаладин къилиз къве мана гъанва: “инсандин ихтияр” ва “дяве”.

Дяведен шартлара, винидихъни лагъан-вайлай, инсандин ихтиярар гъихытнбур хүн гуя къиль хазим я?

Армиядин уставра аскердинни коман-дирдин вири ихтиярар ва везифаяр, къайдада-яр гъихытнбур ятла, ахъудаказ къалурнава. А ихтиярар, гъелбетда, адетдин умъурдин шартларинбуруз ухшарбур туш. Аскер жен-гинин умъурдалди яшамиш хъун лазим я. Масакла адакай Ватандин дестек жедач. Яни дяведен шартлара инсандин ихтияррилай Ватандин игтияжар вилик кутун истишишава. Ихтиин тербия авачтла, армия хүн, жен-гина душмандал гъалиб хъунин къаст хъун, патав гвайдахъ дала акулун, командирриз ябун, гъуярметли амукъдад...

Эхъ, “инсандин ихтиярар хүн” еке вези-фа ва къилин макъсадни я. Амма Ватан хүн тавортла, ви ихтиярар ни хъуда? Гыкъи хуль-да?.. Эхъ, вахт, девир газа жавабдарди я.

Гъар садавай газа краиз фикир гун исти-шишава! Армиядани, адетдин гъар ийкъан умъурдани. Инсандин ихтиярриз ихтиин шартлара къл гуз, гъахълувал квадариз, хуси-си игтияжар, итижар, “жуванбур” вилик кутаз, амайбур кваз таъз хъайтла, ахътин гъла-ларни квел гъун мумкин ятла, лугъун читин я.

Чи общество, за къатлувайвал, гъейрат-лувилекийни жавабдарвилекий магърум хъувавч. И кар чун рахазвай заседанидини субтна... Сагълам къуватар пары я. Гъейрат-сузирин саботажникрин рекъер алгайдай се-ренжемарин къабулда...

Советрин девирда жегъилар школада амас аскервиллиз гъазурзавай. Армияда къул-лугъун пак буржи тир. Ахътин ирс, яргъал тев-гъяна, арадал хүн лазим тирди чи къенин гъакъикъатдини истишишава.

Лейтенантдал хирер хъана. Къве аскер саламат чкализ ахкъудиз ага-къина, стар-ший лейтенант ярх хъянвай чкализ мил-летбазри ахъваз тийиз гульле гузай. Вуч авурутлани, ам къутармишун лазим тир. Галайбуру “фимир, ам къенвайди я, ахъа, чибүр ага-къайла, вахчуда ам” лагъанатлани, Абдурашида, миллет-базрин патахъ, ахъваз тийиз, гульле гун буйргуна ва вич офицердин гъарайдиз фена. Гена адал чан аламай. Капитанди, эглеш тавуна, офицер хатасуз чкализ чуухгана ва къутармишна. Ам исята гостипалда ава, хирер сагъар хъйизва.

Виклер командирди Сирияды кыле тухвай серенжемрани иштиракайди я. Ам “Женгинин тафаватлувиляй” мэдэлдин, РФ-дин оборонадин министер-стводин гъурметдин грамотайрин са-гъибни я.

Донецкдин са хурун патав такти-кадин батальондин алакъа таъминарзай-вай сержант Сергей Ибрагимован дес-те Украинаада яраклуу миллетбазриз галаз барабарсуз женинин экчечуниз мажбур хъана. Сада-садаз гульле гуз-вай вахтунда Ибрагимов авай штабдин машин душмандин минадал хъитъин-на ва ада цай куна. Кыллин мефтлер къарсур хъунизни (контузия) килиг тавуна, сержантди хер хъянвай водитель машиндай ахъудна ва ам къутармишна. Ахъа алакъадин хуси алатарлди артил-леридин подразделенидэ душман алай чайкайрикай хабар гана. Артиллери-стрини, гежел тевгъяна, радиокарлрин сен-герриз цай гана. Сержант Ибрагимован пешекарвилин, зиреквилин гъерекатри штабдихъ, герек частарихъ галаз пайгар алакъа худай даа боевикрин дестеяр тегдай мумкинал арадал гъана.

Ислэяг умъурдани дяведен шартлара инсандинхъ сад хътибин ихтиярар хүн мумкин яни? Хуль жедайди яни, кълан хъунади, вири ихтиярар? Месела, датлана чими къулни, хъультул месни, дидедин хурукни, буба-

Агъмед МАГЬМУДОВ

Алатай гъафтедин арбе юкъуз Мегъарамдухурун райондин умумурда лишанлу вакъия кыле фена: дагъвийрин руьгъдин буба, Кавказдин машгъур шеих Ярагъ МЕГЪАМЕДАН 250 йис тамам хууниз талукъарнавай конференцияди Гукумдин, илимдин, жемиятдин тешкилаторин векилар, динэльгияр, журеба-журе районрайни шеъгерай тир мугъманар санал къватна.

да авай дуствал мадни мягъкемаруниз таъсирзава, цийи чирвилер къачудай, тежкира хаждай мумкинвал жезва. И кардикай, са шакни алачиз, гъам кылди гъар са кас, гъамни вири жемият патал менфята ава. Диндин рекье чна Дагъустандин халкъарин дамах тир Ярагъ Мегъамед хътин диндар, къевал векилорлай чешне къачуна къланда", - къейдна ада.

Конференциядаг мад Кыблепатан Дагъустанда РД-дин муфтийдин векил Гъусейн Гъажиев, Стап Сулейманан райондин имамрин советдин председатель

Шамил Омаров, Ярагъ Мегъамедан тварунихъ галай медресадин директор, Шариатдин илимрин доктор Муъаммад-Ариф Рамазанов, Иемендай тир алим, гъафиз Ибрагим Агъмад аз-Зубаджи, журналист, политолог Ханжан Къурбанов, Ставрополе шеъгердин думадин депутат Казбек Агъларов, Мегъарамдухурун райондин имамрин советдин председатель Алихан Сефиханов ва масбур рахана. Абуру Ярагъ Мегъамедан ирсинай, ада дагъвийрин

Шейхдин экъунал

Мегъарамдухурун районда Ярагъ Мегъамед дидедиз хъайидалай инихъ 250 йис тамам хуун къейдна

Мярекат ачухдайла, муниципалитетдин кыл Фарид Агъмирова, иштиракчи-яр тебрик авналди, чехи шейхдин экъунатадиз бахшнавай конференцияр районда вилик йисарани кыле фейиди рикел хана. Адан фикирдади, Дагъустандинни Чечнядин имамрин муаллимдин ирсиниз талукъарна тешкилзавай межлисихъ руьгъдинни ахлакъдин жи-гъетдай еке метлеб ава.

"Ярагъ Мегъамедан ирсинин къиметлевал адакай ибарат я хъи, ада инсанриз руьгъдинни ахлакъдин ивирап хууниз, вилик тухуниз эвер гузтай. Арифдардин тарсар жемиятдин гегъенш къатарив агакъарун чи умуми везифа я. И кардилай ақалтзавай неслилар хайи чилин, Ватандин къадир авайбур, гъвечичехи чидайбур яз тербияламишун аслу я", - лагъана Ф.Агъмирова.

Ярагъ Мегъамедан ирсинин къиметлевал адакай ибарат я хъи, ада инсанриз руьгъдинни ахлакъдин ивирап хууниз, вилик тухуниз эвер гузтай. Арифдардин тарсар жемиятдин гегъенш къатарив агакъарун чи умуми везифа я.

Вичин раҳунра ада гъакин ихътин мярекатар тешкилунин карда датлана күмекар гунай Дагъустандин муфтий, шеих Агъмад Афандидиз ва конференциядин иштиракчийриз шейхдин экъунал къватлай сагърай лагъана.

умумурда къунвай чадикай, адан умумурдин рекъыхъ ақалтзавай неслилдин векилар тербияламишунин карда авай важи-лувиликай чин фикирар лагъана.

Къейд ийин хъи, мярекатдин сергъятра аваз Мегъарамдухурун райондин кыл

Гуьгуынлай Республикадин муфтийдин тварунихъай конференциядин тешкилчигарни мугъманар Агъмад Мегъамедова тебрикна. Муфтийдин заместителди ихътин мярекатар кыле тухудай мумкинвилер хуний Аллагъадиз шукур авуна. "Инсанар патал еке хийир авай вакъия я. Чун санал къватл хууни чи ара-

Фарид Агъмирова са шумуд касдив администрациядин патай савкъатар вахканна. Мисал яз, Разивилин чаариз лайхлу хъайибурун арада Муъаммад-Ариф Рамазанов, Алихан Сефиханов, жегъиль алимин арада кыле фейи Вириосиядин конкурсдин гъалиби, шеихдин неве Саидмугъаммад Гъамидов авай.

Устаддин межлисда

Дербентда РСФСР-дин лайшлу артист, машгъур актер, режиссёр Багъиш Айдаеван 90 йисан юбилей къейдна

Чи мухбир

"Ада Лезги театрдин тариҳда халисигитвал къалурна. Ам чи милли театрдин алемда кылин образование къачунвай сад лайтай пешекар режиссер тир. Адан яратмишунрин бинеда девлетлу, савадлу руьгъ, акъулдин меденият, чехи бажарағъ ва къени, экъу нижтар авай", - рикел хизва РСФСР-дин лайхлу, Дагъустандин халкъдин артист, ала-къунар авай актер, надир режиссер **Багъиш Мустафаевич АЙДАЕВАХЪ** галаз санал къвалхун къисмет хъайи милли театрдин ветерани.

14-декабрдиз Дербент шеъерда, Лезги театрда, Б.Айдаеван 90 йис тамам хууниз талукъарнавай чехи межлис кыле фена. Ана театрдин коллективди, рагъметлу артистдин мукъабуру, медениятдин, образованыдин, жемиятдин тешкилаторин векилри, Республикадин искустводин машгъур деятели, шаирри, студентри ва милли театрдал рикел алай хейлин ватанэгълиири иштиракна. Дагъустандин тівар вири улькведиз машгъур авур устаддин экъу къаматдиз та-

къин гегъеншвал, генгвал, актердиз хас къетлен алақунар къейдна.

РФ-дин лайхлу артист, къумукъирин татардин актер Байсолтан Осаева вичин раҳунра Багъиш Айдаеван Дагъустандин ва вири Урусатдин медениятдин алемда тунвай гел рикел хана. «Багъиш Айдаев театрдин сельнеда къатидаказ нур гайи, амма фад түхвей гъед хъиз я. Ада куруй, амма гзаф девлетлу, итижу умумур кыле тухвана. 47 йисан умумурда устадди неинки са хайи Республикадин, гъакин чехи улькведин сельнегарни кваз муттульярна. Адан экъу къамат чи рикела эбеди я», - лагъана Б.Осаева.

Вичин нубатда Имам Яралиева Багъиш Айдаев хътин пешекаррин ирсинихъ къенин юкъуз акъалтзавай неслилар патал авай вожибулвал къейдна. Ада гъакин хейлин йисара милли медениятдин хиле бегъерлуда-каз зегъмет чуగъ, халкъдин тариҳда лайхлу чу къунвай векилрин тіварарив, ирсинив къадирлувиленди эгечунай, чешнелудаказ абурун крат давамаруны Лезги театрдин коллективдиз сагърай лагъана. И.Яралиева мярекатдин иштиракчийриз хайи Чалав, тарихдив, медениятдин, адетрив къайгъудар-вилелди эгечуниз эвер гана ва вичин раҳунра лезгийрин машгъур шаир Файзудин Нагиеван ширдай са бенд көлуналди акъалтарна.

Багъиш Айдаеван 90 йисан юбилей межлис талукъарнавай милли медениятдин сувариз элъвена. Межлис кыле тухувай театрдин актерар тир Гъемзебег Эмиралиевани Гъозел Къадировади чин хивез къачунвай везифа тарифдай къайдада къилиз акъудна.

Мярекатдин сергъятра аваз Лезги театрдин актерри чи халкъдин рикел алай манияр тамамарна, Багъиш Айдаеван эцигай "Ашуку Саид", "Ашуку Къарыб", "Фундугъбег" ва

"Ашуку Саид" тамашадай чүк

Дагъустандин тівар вири улькведиз машгъур авур устаддин экъу къаматдиз талукъарнавай межлисдин сельнегиз экъечайбурун арада вучиз ятланы Республикадин медениятдин министерстводин, Дербент шеъердин, Багъиш Айдаеван хайи Докъузпара райондин администрацийрик векилар авачир. Багъиш Мустафаевич хътин къегъаларин ирс хуун, адав къайгъударвилелди эгечун, адав гъурметун чи виридан умуми буржы тирди рикелей алуудна виже къедач.

Мярекатдин асул пай Лезги театрдин директор Динара Эминовадини къилин режиссер Карабек Думаева ачуна. Чин раҳунра абуру Багъиш Айдаеван яратмишунрин ре-

маса тамашайрай, гъак "Тучи покидают небо" кинофильмдай (ана Баширан ролда Б.Айдаев къуѓуванай) чукар къалурна.

Эхирдай сельнегиз Багъиш Мустафаевичан хва Рамидин Айдаев экъечина. Ада вичин бубадин экъу къаматдиз талукъарнавай мярекат тешкилунай Лезги театрдин коллективдиз ва аниза атай вири иштиракчийриз сагърай лагъана.

Къейд ийин хъи, Багъиш Айдаеван экъу къамат эбди авунин мураддалди Дербент шеъердин цийи са микрорайондин күче адан тіварунихъ янава.

Цийи йисан къаршидиз

Абад АЗАДОВ

Цийи йис гъвчели чавалай кълни вирида хушвиледи гъзетзвай сувар я. Гър сада Цийи йисак гъялиз таъхай месэлай, рикл амай мурадар кълииз акъдунин умудар кутазва. Елкадихъ, Аяз Бубадихъ галаз гзафбурув савкъатарни агакъзва эхир. Ингъе Цин Квалин Къуърен (кроликдин) йис атана варарихъ акъвазнава. Хкламайди варар ахъяон я - Цийи йис чи къвалериз, умъурдиз мугъман жеда. Ам гълкъ къаршиламишун, къейд авун лазим я? Гзафбуру чин вилик ихътин сувалар эцигзала. Чун астрологрин къмекдалди и сувалриз жавабар гуз алахъда.

Малум тирвал, къуър хизан вине къзвай гъйван я. Гъвилляй Цийи йисни хизандихъ, мукъвабурхъ, рикл алай дустарихъ галаз къейд авун хъсан я. Адаз гзаф вансес алай межлисар, мярекатар кълнайди туш. Суварин суфрайрихъ чара ксар, ерли чин тийидай бурни хън къуърез хуш жедач. Виридалайни хъсанди анжах жуванбүр - бубаяр, дидеяр, стхаяр, вахар, балаяр галаз къаршиламиша Цийи йис. Яргъара авай мукъвабурални къиль чуягуртла, абурни тебрик авуртла, жеда.

Къуърез гзаф катун-калтугун, челең-фелек кълнайди туш. Гъвилляй алатздавай йисан вири крат Цийи йис алуъдалди къягъна кълнада. Галай-галайвал къвал хъсандин къякъажун, михън герек я. Багъриз пишкешдиз савкъатрин къягъуни вахтунда авуна кълнада. Са гафунади, Цийи йис вири патарихъй гъзур хъана къаршиламишдайвал.

Са рахунни алач, чна гър сада Цийи йис аламатдин, сұгуъурдин, гъйранылин вахт, кар хиз къабулздава. Адак чна еке умударни кутазва. Ада чаз Цийи къуватарни гузва. Адан эсер, къумек, метлеб гъакъни къиди хън патал, астрологри лугъуздавай, Цийи йис тавуна кълнавай крат, гъерекатарни ава. Абурук акатздава. Къякъаж, михътавунвай, чиркин къвале, дараматда Цийи йис къаршиламиш тавун. Гълкъ лагъайтла, къуър михъивал, къулайвал кълнайди гъйван я.

Къешенг, иер елка галачиз йис къаршиламишна виже къведач. Эгер хъутуль памбаг хътина пешер алай елка эцигдай мумкинвал авачтла, адан еринда мұтқвердин (ель) хел ишлемиштани жеда.

31-декабрьдиз къвал къякъажун герек авач. Идан гъякъиндай виликамаз фикирна кълнада.

Цийи йисан юкъуз жигет, гульгут хрун, парталдал седефар кукурун меслятзвава.

Гъульбуль серин, чуру яз суваррин суфра къурмишнани виже къведач. Анжах шаддаказ, разивиледи. Цийи йис гълкъ къаршиламиштла, ам гълкъ къилени фида лугъузва къван.

Теклифздавайвал, Цийи йисан суфрадал гълкъван гзаф емишар, майвяяр, вечрен, балуғдин хүрекар хъайитла, гъакъван хъсан я. Ягълу гзаф квай хүрекар гъазурин виже къведач. Винел къацу, таза хъчар эцигнавай салатар алай суфра кутугайди жеда. Са рахунни алач, къуърен якъука ви адакай гъазурнавай хүрекрикай яргъя хъана кълнада. И юкъуз абур герек

Квалин Цин Къуърез (кролик) яшайиша, карда, къвале герек къведай менфят хкатдай пишкешар кълан жезвайди я, са кънинизни лазим тушир гъакълан гүрчег шейэр, цицияр - ва.

Китайда адепт хъянвайвал, Къуърен йисуз кар-къвалах түккүн, агалкъунар хъун патал къвалера къуърен, касин статуткайар эцигзала. Абуру гъисабздавайвал, эгер къвале гимишдин ва къизилдин ранг алай къуърен статуткайар хъайитла, квалинбурун умъурда хъсанвилхъ дегишивилер жеда. Бейкардаз рикл из хуш къвалах гътда, субайди эвленимиш жеда, начаъди саът хъжеда, бязи мурадарни кълииз акътада.

Къуърен статуткайар пэнжердин къланел (подоконник) эцигнаваз хъайитла, къвале хъсан бахтлу гъал жеда. Эгер кас газар гвай къуърен гъакандин иеси ятла, адан бизнесди цукъакъуда, къвализ хийр гзаф гъида. Хизанды гзаф вахтара гульбуль серин, чуру кас аватла, ада з къулух галай къвачерал ацуканавай къуърен сүрет, шикил (фигура) багъиша.

Мугъмандиз физвайбур фикирдеваз, астрологри теклифзава: къуърезни, физвай квалин иесийризни хуш жедайвал, майвайрин салат твах. Пулунин гъакъиндай къевера гът тавун патал йисан яржариз ухшар рангарин пул твадай кисе къачу.

Цийи йисуз къаб-къажах хамир. Им хъсан кар яз гъисабздава. Кълапарив мукъятивелди эгечи.

Масадан буржарни жувал ала-мукъдайвал ийимир. Цийи йисуз буржарикай азад яз камар къачуна кълнада. Ида пулар къведай рекъер артухарда.

Цийи йисуз къалмакъалдизни рехъ ачхумир. Эгер гъахтинг чкадал атайтла, вири зарафатдиз элкъура. Тахъайтла, йисан вири вахтунда нағыакъан, рикл тәрдай крари, агъвалати гъзлемишида.

Астрологри, эксперти зодиакдин гъар са лишандин иесидиз Къуърен йисуз алуқдай парталприн гъакъиндайни меслятзвава.

ОВЕН. Шурван плинидин ва эку-шүттруй рангарин парталар.

ТЕЛЕЦ. Экуй, шүттруй, миччи рангаринбур.

БЛИЗНЕЦЫ. Ракъинин ранг алайбурухъ галаз чулав, миччи-рагъул ва къумадин рангаринбур.

РАК. Лацувал, рагъулвал артух квай парталар.

ЛЕВ. Рагъул, шүттруй рангаринбур.

ДЕВА. Къуърен йисахъ галаз къазеяй, секинеал артухардай рангаринбур.

ВЕСЫ. Вили рангунин партал.

СКОРПИОН. Къати рангаринбур герек аеач.

СТРЕЛЕЦ. Рагъул, вили, лацу рангар хъсан я.

КОЗЕРОГ. Аби, къацу, шүттруй рангар.

ВОДОЛЕЙ. Вили рангарин парталар.

РЫБЫ. Къацу ва аби рангунбур.

Итимриз гульпұттар пишкешүниний яргъа ақъвас. Ида къвале къалмакъал, хизан чара хъунин гъалар арадал гъун мумкин я лугъуда.

Цийи йисуз пул пишкешүнни хъсан кар яз гъисабздава.

Гъэзгүйярни герек авачир савкъат яз гъисабздава. Адахъни чулав сұгуъурдин къуват ава лугъуда. Инесанар а кардихъ инаниши я хви, гүзгүдихъ галаз къвализ белбаҳтвал, бала атун мумкин я. Ихътин фикирдал алай инесанриз гүзгүйяр пишкешун герек авач.

Итимриз гульпұттар пишкешүниний яргъа ақъвас. Ида къвале къалмакъал, хизан чара хъунин гъалар арадал гъун мумкин я лугъуда.

Цийи йисуз пул пишкешүнни хъсан кар яз гъисабздава.

Хабарар

Эбеди яз риклер

Къагъиман ИБРАГЫМОВ

И иккъара Украинада къиле физвай маҳсус военный серенжемда телефон хъайи Дербент шеъердин 8-нумрадин школада келай Алимамед Марданов, 12-нумрадин школада келай Руслан Мегъамедов, 18-нумрадин школада келай Салман Сулейманов, Багъман Вердиҳанов, Нияз Меликован, 19-нумрадин школада келай Къагъир Керимован ва 21-нумрадин юкъван школадин виликан ученикрин - Бахтияр Багдаеван, Ильяс Ражабован, Мухтар Къазимегъамедов таъварар эбеди авуниз талукъарна, мемориалдин къулар ачуҳазавай мярекатар къиле фена.

Гъар са школада къилди къиле фейи ватанпересвилин мярекатра шеъердин къил Рустамбек Пирмегъамедова, адан заместитель Видади Зейналова, шеъердин депутатин собранидин председатель Гъасан Мирзоева, ветеранрин советдин председатель Гъажимурад Гъажимурадова, военный комиссардин заместитель Ахрасиб Алиева, школайрин мулламири, аялри, телефон хъянвай игитрин бағриири, мукъва-къилийри иштиракна.

Мярекатрал рахай Рустамбек Пирмегъамедова къегъалри маҳсус военный серенжемда къалурай викъегъивал, дирибашвал къейдана.

"Салман Сулеймановаз, Багъман Вердиҳановаз, Нияз Меликоваз телефон хъайидалай къулух "Хъурэтлувилин" орденар ганва, - лаъжана ада. - Къе къиле физвай мярекатди, игитрин таъварар эбеди авун акъалтзавай несилирив абур риклелай ракъуриз таҷаҷ. Чи везифа къегъалрин диде-бубайриз гъамиша вири рекъерай къумекар гун я".

18-нумрадин школадин директордин заместитель Гульнара Бугалдиновада, Руслан Мегъамедоваш галаз са классда келай Марият Гъамзаевади, Къагъир Керимован классдин руководитель Заидат Мисриевади, школа акъалттарна са акъван вахт фенвачтани, абур школайрин дегълизрэй гълкъ катавайтла, риклел аламайди, абурун хъультуль къилихрикай ва къастунин къевивилкай бязи агъвалатар риклел хана.

Къвати хъянвайбуруз игитрин бағриири ва мукъва-къилийри саъръя лаъжана.

Мярекатар мемориалдин къуларал цукъверин күнчар эцигуналди ва са декъиъада кисна акъвазуналди акъалтна.

Зенд

Нур гуз жеда

Саида ЭФЕНДИЕВА, методист

Эхиримжи вахтара, виликдай хъиз, чи умъурда гевилар хаждай мярекатар са акъван парга амач. Жуъреба-жуъре вакъияр себебяз, инсанрин риклерин секинвал авач: вилерал нагъв, ясдин парталар алай дишигълиярни йикъалай-къуз парга жезва. И кардин себебни виризаз ашкара я. Амма мукъвара Мегъамдухурун районда руъз кутадай, гульбъулар хаждай хъсан межлис къиле фена: Уржбайрин хуърун мектебда Дағъустандин халкъдин писатель Абдуслелим Исмаилов 75 йисан юбилей къейдана.

Уржбайрин хуъре эцигнавай мектеб акур касдивай кисна акъвазиз жеч. Ана къвалахздавайбур ва келздавайбур баҳтаварар я, вучиз лагъайтла и дараматда вири шартлар тешкилнава.

И иккъара зи гъиле 2017-йисуз акътнавай "Самур" журналдин 5-нумра гътнана. Ана Дағъустандин халкъдин писатель А. Исмаилов 70 йисан юбилейдихъ галаз алакъалу яз, ада з талукъ гзаф мақъалаяр чапнава. Къилди къаҷуртла, писателдин "Умъурдин ктабдай" са бязи чинар ганва ва эхирдай иккъиенва:

"Гъелеги; жуваз адет хайивал, намуслувиледи фу нез, яд хъваз, инсанвилин ва инсанрин къайдир чиз ва хузъ, умъур давамрава. Умъур куяъяг хъайитни, тівар куяъяг жеда хъи...".

Гъахъ я. Абдуслелим Исмаилов хътиин писатель, тупланда авай къаш хъиз, рапрапар, чи зебияттада экъ нур гуз жеда. Адан эсериз, яратмишунриз халкъди еке къимет гузва. Чи халкъдихъ ахътиин шаир, гъикаятчи хунал дамах ийиз жеда. Къуй адан къелем мадни хчи ва келздавайбур цийи эсерралди шад ийидайди хъурай. Чи мурад сад я: Абдуслелим Исмаиловахъ къубан сағъламвал, яргъи умъур, руъғъдин илгъам хъун.

Бегъерувал хкаж хъанва

Жасмина САИДОВА

Ийкъаря “Ачух власть” проектдин сергъятра аваз “Дагъустан” РИА-дин майдандал РД-дин хуърун майишатдин ва недай сурсетдин министр Мухтарбий Аджекова республикадин массовый информациядин такъатрин векиприз алай йисуз агропромышленный комплексдихъ хъанвай агалкъунрикай сутьбетна, йисан нетижаяр къуна.

Сифтени-сифте министрди республика-дин малдарриз, набататчириз, хуърерин агълайриз къазаннишнавай агалкъунрай саъбрай лагъана. Ада къейд авурвал, 2022-йис республикадин АПК патал берекатлуди, хуърун майишатдин производстводин саки вири хилера нетижаяр шазанбурулай винизбур хъана.

Икъл, прунччири иллаки шадвал кутавза - ци абуру никъерай 138 агъзур тонн бегъер къватна. Гъякъни алай йисуз прунз цазвай майданар, 2021-йисав гекъигайла, 5 агъзур гектардилай газф хъана.

Государстводи и хилез такъатар серф авунин тереф хъзвза, алуъздавай йисуз мелиорациядин хейлин къадар проектар умъурдиз кечирмишун фикирда къунва. Абурун сергъятра аваз 1,8 агъзур гектарда прунз гъасилунин инженервилн цийи системаяр тукъурдай я.

“Къенин юкъуз республикадихъ региона-да гъасилавай прунздин 70-80 процентдив агакъна гъялдай мумкинвал гузав алай аямдин чехи 4 завод ава. Прунз гъялунин ре-къизни алава такъатар серф ийиз къандай-бурни чахъ ава”, - къейдна министрди.

Виле акъдай нетижаяр малдарвилн хилени хъанва. 2021-2022-йисан къуд хъуль-түлди хъана. Ида лагъайта, 98 процент къелер худай мумкинвал гана. Эхиримжи йисара алай аямдин истемишнриз жаваб гудайвал эцигнавай гъйванар тукъладай ва гъялдай газф къадар цехар пайда хъана.

Дагъустандин якун сурсетдин еридикай рахайта, министрди гъасилавайвал, ам та-риф авуниз лайихлу я. И жигъетдай хъсан чешне яз республика-да гъазурзай лапагрин якулай лугуз жеда - чи брендинг элкъевен-вай ам неинки ульквейран маса региона, гъята къецепатан ульквейран машшур хъана. Йисан вахтунда Дагъустанди тахминан 38-40 агъзур тонн гъерен як гъасилава. Адакай тахминан 18 агъзур тонн республика-да ишлемиш-зва, амайди къецепатас тухуза.

Шадвал кутадай нетижаяр багъманчиши-лин хилени ава - алай йисуз емишин бегъер тахминан 220 агъзур тонндив агакънава, аччилел гъасилавай майвайрин бегъерди лагъайта, гъар йисуз тахминан 1,5 миллион тонн тешкилзава.

Гъелбетда, икъван газф къадарда аваз гъасилавай емишар ва майвайра худай да в гъялдай чайрин месэла къенин юкъуз иллаки хцибурукай сад я. И месэлладал республикадин Кылини къетлендиз са шумуд сеферда фикир желбна. Министрди гъавурда турвал, къенин юкъуз республикадихъ 26 агъзур тонн худай адеддин гъамбарханаяр ава. Пуд миллион кас агъалияр яшамиш жезвай республика-да патал им, гъавурда гъатза-

вайвал, лап тімил къадар я. Гъаниз килигна, 2030-йисал къван 70 агъзур тонн хъуз жедай чакяр тукъурн фикирда ава, гъа жергедай яз, багъманчишилин бязи еке майишатрихъ чехи гъамбарханаяр эцигуниз таъватар серф ийдай ният ава. Международный транспортдин “Кеферпад-Кылбепад” рөхъ кардик кутуни ачухзай мумкинвилер фикирда къурла, Дагъустандин АПК-да логистикадин месэла гъялун иллаки важибул кар яз аквазва.

Хуърун майишатдин хилен техника алай аямдив къадайди хъуникай раҳадайла, министрди лагъайвал, къенин йикъалди республикади 272-див агакъна хуърун майишатдин техника маса къачунва, 2021-йисан къадардив гекъигайла, им 105 процентдиз барабар делеш я.

“2022-йисуз техника маса къачунви машинирин тракторрин парк алай аямдин истемишнриз къадайвал цийи хъийдай мумкинвал гана. Маса къачунвай техникадин санлай къачур къимет 600,3 миллион манатдиз барабар я. Гъа жергедай яз, маса къачуннин-гүнин икърралди 246,1 миллион манатдин, лизингдай 354,2 миллион манатдин техника маса къачунва”, - лагъана М.Аджекова.

Ада къейд авурвал, республикадин аг-ропромышленный хел вилкъи тухуниз виле акъдайвал къумек РД-дин государстводин “Хуърун майишат еримлу авун ва хуърун майишатдин сурсетдин, хаммадин ва недай сурсетдин базарар гъунгуна тун” про-грамма умъурдиз кечирмишну гузва.

“Хизандин фермаяр вилкъи тухуниз гранттар гун патал къиле тухунвай конкурсын нетижайларди, 2022-йисуз государстводин патай къумек хуърун майишатдин сурсет гъа-силавай 12 карханадиз ганва. Абуру йисан эхирдалди къалахадин цийи 12 чка арадал гъида. 2024-йисан эхирдалди ихтиян чайрин къадар 36-даз барабар жеда”, - лагъана ада.

Къецепатан ульквейриз сурсет маса гүннин месэладикай ихтилат давамаруналди, М.Аджекова хабар гайвал, Дагъустанди гъа-силавай дуытузиз къетлен фикир гъякъни Юкъван Азиядин республика-инин муштеприи гузва. Иранда Дагъустанди тир якъухъ еке игътияж ава. И жигъетдай къалахадин рекъяяр Иракдихъ галазни тукъурзва. Арабрин Садхъанвай Эмирятриз мине-ральный ятар, вирт ва къелен рекъе твазва.

Чи республикадин карчийрин алакъунри хуърун майишатдин сурсет къецепатан базарриз акъуддай рекъер жагъуриз къумек гузва.

Хуърун майишатдин министрди мад са месэладикай - Дагъустанди памбаг гъасилиз башламишнин планрикай лагъана. Икъл, малум хайивал, РД-дин Гъукуматдин Председатель Абдулмуслим Абдулмуслимов тапшуругъдалди алай вахтунда къведай йисуз республика-дин гъар жуъре районда 30-50 гектардин майданра къилди-къилди (санлай къачурла - 500 гектарда) памбагар цада. И къалахадал Волгограддин областдай тир, гъякъни Дагъустанди хуърун майишатдин алимар желбда. Абурун вилкъи набатат (гъар жуъре сортар) республикадин ва я маса районра гъыкъи къечидатла ахтармишнин месэла эцигнава. Дагъустанди хас тушири, цийи жуъредин набатат цунин ла-зимвал квекай ибарат я лагъай саулдиз министрди жаваб гайвал, къилин макъсад республика-дин цик квачир чилер ишлемиш башла-мишун я. Малум тирвал, памбаг гъасилун патал дигидай цин еке игътияж ава.

Пресс-конференциядал журналистри “Минскдин тракторрин завод” ОАО-дихъ га-лаз санал къалахуникайни хабар къуна. Карханадиз Дагъустандин мулкунал техника ре-монт авунал машгъул жедай дилервилн центр ачухдай фикир ава. И месэладин хци-вал адакай ибарат я хын, Дагъустандин АПК-дин паркунин чехи пай МТЗ маркадин техникидикай ибарат я.

жетдай 470 миллион манат чара ийдай-вал.

Государстводин къумекдикай мен-фят къачуз хъанвай гъвечи ва юкъван карчивилин субъектирай раҳадайла, Ш.Салигъова, чешне яз, микрозаймар къачур ва абурун къумекдади алава тадаракар маса къачуз хъай са жерге карханайрин твварар къуна.

Эхиримжи йисара асул фикир гуз-вайбурурк “Дагъустан Республика-дин мулкунал гъунгуна хутаз жедай энер-гетикадин хилен инвестицийрин про-ектар умъурдиз кечирмишнин гъа-къиндай” месэла акатзана. Гъунгуна хутаз, арадал хиз жедай чешмейрин бинедаллас энергетикадин къурулуш вилик тухун, гъак 2030-йисалди Кефер-патан Кавказдин федеральный округ

Къумек тамамдаказ ишлемишнава

Алай йисуз Дагъустанда карчивилиз къумек гун патал чара авунвай финанс-срин таъватар тамамдаказ ишлемишнава. Ихтиян малумат 16-декабрдиз республикадин журналистихъ галас гъу-рушу хъайи вахтунда РД-дин карчивилин ва инвестицийрин рекъяя Агент-стводин руководителдин советник Ша-гъимардан Салигъова гана. Мярекат идаради ци къиле тухвай ва алуъз-зай 2023-йисуз вилкъи эцигнавай мес-лайриз талуқуди тир.

Рикъел хкин, 2022-йисуз Дагъустанда карчивилин къвалах таъминарун патал бюджетда 360 миллион манат фикирда къунвай. Салигъован гафаралди, и таъватар тамамдаказ ишлемишнава. 2023-йис патал, ада хабар гайвал, бюд-

жайишдинни экономикадин рекъяя ви-лиди тухунин Стратегиядин хилерикай сад я.

“И месэла гъялун патал чахъ рес-публика-да гъунгуна хутаз жедай энер-гиядин тъеби ресурсар газф ава. Къил-ди къаҷуртла - гаарин, ракъинин, цин мумкинвилер. Ида лагъайтла, гъунгуна хутаз жедай жуъредин энергетикадин хилез инвестицияр желбай мумкинвал-ни гуда”, - гъисабзава ада.

Салигъован гафаралди, республика-дин инвестицийрин проектирин сиягъидик гъунгуна хутаз жедай энергетикадин 7 проект кутунва. Абурун санлай къаҷур къимет 16 миллиард манатдиз барабар я. И проектир умъурдиз кечирмишнин къилахадин цийи 973 чка арадал гъиз жеда.

Къвалахар давам жезва

Мегъарамдхуърун районда, Россия-дин Президент В.Путин тапшуругъ-дин сергъятра аваз, тъеби газ ага-къарнавай мулкара газдин линийрихъ галкъур тавуна амай къвалер пулсуз-даказ газдик кутунин къвалахар ак-тивнидаказ къиле тухуза. И къвалах Дагъустан Республика-дин гъукумат-ди “Газпром” компанийдихъ ва му-ниципальны образованийрин адми-нистрацийрихъ галаз санал къиле тухуза.

Къенин йикъалди Мегъарамдхуърун райондин агъалийрин патай пулсуздаказ газдик кутунин программадик эке-чуниз талуқ 160 арза атанва. Абурукай 110 ар-задиз разивал ганва ва къвалахадин план-графикдик кутунва.

Агъалийрин къвалер пулсуздаказ газдик кутунин программадик эке-чуниз талуқ 160 арза атанва. Абурукай 110 ар-задиз разивал ганва ва къвалахадин план-графикдик кутунва.

Къейд ийин, Президентдин тап-шуругъдалди умъурдиз кечирмишзай-вай программадик сергъятра аваз Мегъарамдхуърун райондин газдин линийрик сад лагъай къвал алай йисан ав-густдиз кутунай.

Уружбадал - ширатдин сувар

Чи мухбир

Мегъарамдухурун райондин Уружба хуре, юкъван школадин актовый залда, Дагъустандин халкъдин писатель, шаир ва драматург Абдуслим ИСМАИЛОВАН 75 йисан юбилейдиз талукъарнавай шадвилин межлис кылле фена. Ам Дагъустандин писателрин Союздин секретарь, лезги секциядин кыл Владик Батманова устадвиледи тухвана.

Ингэе тайнарнавай вахтунда вири мугъманар залда кват! хъана, мярекатдив ратлунна. Гаф райондин кыл Фарид Агъмирова гана.

- Алай аямдин Дагъустандин литературадин бажарагълу векилприкай садтир шаир, прозаик, драматург, публицист ва таржумачи Абдуслим Абумислимович Исаилован 75 йисан юбилейдин шадвилин межлис РФ-дин Президент Владимир Путинан Указдалди тайнарнавай "Россиядин халкъарин эдебиятдин ирсинин йисан" сергъятра аваз тухузвойди я, - лагъана райондин речьберди. - Чи ватанэгълидин яратмишунрин квалах къериз-царуз жедай хътин жуъредин газаф терефринди я.

Райондин речьберди шаирдиз адсан юбилей мубаракна. Адахъ мяյкем сағъвал, яргы ульмуур, яратмишунра мадни чехи агалкъунар хъана кланзавайди лагъана. Райондин эдебият, искусство вилик тухунник вишин чехи пай кутунай, газаф йисара бегъерлу зегъмет чуగуны Абдуслим Исмаиловаз "Почетный гражданин Магарамкентского района" гъуърметдин твар ганвайди малумарна, райондин патай савкъат вугана.

Шадвилин межлисдал рахай "Лезги газетдин" хусуси мухбир, публицист Абдулафис Исаилова - газетдин кылин редактор Мегъамед Ибраильмован ва редакциядин яратмишзвай коллективдин, келзаябурун тварунихъай, Дагъустандин халкъдин шаир Майрудин Бабаханова Стап Сулейманан райондин речьбер Саид Темирханован ва вири жемятдин тварунихъай Абдуслим Абумислимовичаз 75 йисан юбилейдиз сидкъидай мубаракна.

Райондин общественный палатадин речьбер Агъашад Нагъметуллаева, Уржбайрин юкъван школадин директор Рафия Кыагъримановади, Ярагъ-Къазмайрин школадин лезги Чаланн литературадин муаллим Магъият Жарулаевади, райондин общественный палатадин член Тажидин Агъмирова юбилиярдиз мубарак авунихъ галаз сад хъиз адаз хуш келимиляр лагъана. Шаир Гъулангерек Ибрагимовади Абдуслим Исмаиловаз бахшнавай вишин шишир келна.

Межлисдал Лезги театрдин артистри А.Исаилован "Пуд югъ" пъесадай эзигнавай тамашадай са чук къалурна, школьники адсан эсерар келна. Мярекатдин программа Украина да кылле тухузвой маҳсус серенжемда игитвилер къалурзаявай женчийриз Абдуслим Исмаилова бахшнавай шиирдин бинедаллас бажарагъуль композитор Къагъриман Ибраильмова тукъурунавай машиклигиди мадни девлетлуу авуна. Мани композитордии виши тамамарзавай.

Межлисдин эхирдай Абдуслим Абумислимовича и шад мярекат тешкилайбуруз сагърай лагъана.

Тамила САЛМАНОВА,
Бут-Къазмаяр, Мегъарамдухурун район

Аялар гъвчизамаз Хансенема вишин чехи рушавай. Хъытлын яргын ийфера дидеди рушарихъ галаз гамар храдай - варзны жедачир - гам ршадай. Къвалин гъар са дерди гъялун патал Хансенем гъуълтухъ галаз, Бакудин басардиз физ-хквэз, рекье жедай. Къульди храй гамар маса гуз. Мад маса чара авачир.

Хансенеман руш Дуърседеф мектебда гъвчичи классра келзамаз, дидедикай магърум хъана. Ам вахтарикай виридайлайни гъвчиди тир. Арадай са акъван вахтни фенач, буба эвлениши хъхъана. Тахай дидеди аялпиз дидевал авуна. Абурии цийи дидедив фад вердиш хъана.

Вахтар акуна-такуна акътна. Рушарини бубадин квалаляй, вахт хъхъила, мукай экъечидай лифрен шарагри хъиз, гъарда санихъ лув гана.

Дуърседеф къисметди Баку шеърдин къвалав гвай нефтянирин Лохбатан поселокдиз акъудна. А вахтунда и поселока абурун хуърйини нафтадин мяденра квалахазавай фялеяр авай. Белки, руш гъанис къисмет хъунин себебин гъа хуърунни фялеяр тир жеди.

Цийи хизанды Дуърседефа дагъви, лезги дишегълидиз хас жуъреда намуслувиледи вишин везифаир кылле тухузвой. Хизандихъ гелкъуын, хуърек гъазурун, пек-партал чу-хуын, михъивилер авун...

Гъар кул эляйз эччайла, вучиз ятланы, Дуърседефаз чиллик квай гамунай дунъядин нур акъз хъана. Вилер тухудай хътин рангарив чугуунавай иер нехишар алай и гамунай

Дидедин гам (Хайи кар)

рушаз вишин вахари храй хътин гамарин ухшарар аквазвой. Гъавиляй риклиз чими хъайи и гамунилай кап алтадиз, руша, баладиз хъиз, гамуниз түймер ийидай. Адан риклиз а гам акъван бағыа тир хъи, адаз и дунъядиз нур хъичирзавайди виши авай къвалин чилик квай гам хъиз тир.

Садра ада гамунилий, гагъ са пилп, гагъ мукъу квай пилп эл-къуриз, кул элдайла, адан вилериз далу пата са пилп къевинай "Хансенем" твар акуна. Са лөгъзеда руш къах хъана амукъна, гуя вишин аявлыз хъфена, вилер ацана, куз-куз авахай нақъвар гъарфарап аватна. Хажна, гам къужахда къуна, гуя диде хъиз.

Аялзамаз Дуърседефаз вишин дидеди чехи вахарихъ галаз гъик гамар храдайта ва, гам ршайла, рапунихъ лацу гъал акална, гамунин астлар квай пата ада вишин твар хъидайди риклез аламай. И твар акунмазди, руша къвалин иеси тир къаридивай и гам гынай атайди ятла жузуна.

- И гам, чан руш, чна Бакудин базардай маса къаччунай, - лагъана къариди. - Адан иесиди чун лезги тирвиялай чаз са тимимил ужузарин авунай.

Дидедин гъилин гам жигъиз яз къисмет тахъай руш виши аватай квалае дидедин гъилин гамунин, гъар жуъре рангарин хважамжамди хъиз, вилив хвена.

Дуърседефа гам, чиликай хкудна, къвалин цла туна, къвачик тахъай лугъуз. Аманат хъиз хвена руша вишин дидедин твар алай гам.

И агъвалатди зун яргъал зи аял вахтариз сейр хъувуниз

Мегъамедзериф Гъажиеван - 70 йис

Дашлемир ШЕРИФАЛИЕВ

13-декабрдиз Ахцеърин Аскар Сарыджадин тварунихъ галай искустводин школадин запда и школадин директор, Россиядин художникрин виши дизайннерин Союздин член, Карабаево-Черкесия республикадин лайх-лу художник **Мегъамедзериф Гъажиеван** яратмишунрин "Рангарин таъсирлувал" твар алай нубатдин выставка ачухна. Живописдин экспрессионизмдин къайдада чугуунвай 19 шикилдикай ибарат выставка авторди вишин 70 йисан юбилейдиз бахшнавай. Къейд ийин, художник хайи ватандиз хтана, искустводин школадин директориле квалахиз хъайи къве йисан къене им адсан яратмишунриз талукъарна тешкилнавай 8-выставка я. Медениятдин мярекатда худож-

гедавай художник я, - къейдна ада вишин ра-хунра.

- ... Зи виликан выставкайра куб вилик гъайи газаф квалахар реализмдин къайдадин-бур тиртла, гила за квэз гъатта Дагъустанды сифте яз жуван экспрессионизмдин стилда чугуунвай яратмишунар къалурзава, - лагъана, мярекатдин иштиракчирхъ элъвена рахай М.Гъажиева. - Авангардный, яни уму-

Шикил ятъайди - Юсиф Саркараров

Рангарин таъсирлувал

нидин мукъва-къилийри, ярап-дустари, ученикри ва художественный искустводин къайдир авай, адсан рикл алай ксари иштиракна. Выставка са ваца давам жеда.

Рикл алама, дузы са йис вилик, 2021-йисан 12-декабрдиз, РФ-дин Конституциядин йикъаз талукъ яз, Ахцеъга "Крымдинин Кавказдин рагъ" твар алай сифте выставка хънай. М.Гъажиева вишин яратмишунриз галаз санал ана школадин аялрин гъилин квалахарни эзигнавай. Эхъ, гъа и къайдада тежрибалу муаллимди ва художникин вишин аялриз чипин алақуунрикай гегъенш къатариз хабар гудай майданар теклифзава.

Нубатдин выставкадиз талукъарнавай мярекат, художникдин умъуърдинни яратмишунрин рекъкай итижлу гаф рахуналди, Ахцеърин тариҳдин музейдин директор, РД-дин культурадин лайххуу работник Низами Дагъларова ачухна.

- Лезгийрин вини дережадиз акъттай мединиятдин макан хъайи, илимдин, искустводин, спортдин, производстводин гъар жүре хилерай зурба ксар акъттай Ахцеъга ихътийн мяркатар мукъвал-мукъвал кылле тухун тібии кар я. Мегъамедзериф лагъайтла, чи машгъур Алирза Эмирбеков, Имамали Халилов, Шариф Шағымарданов, Сирана Межидова, Октай Алирзаев хътин бажарагъирин жер-

ми манадин, фикирдин вилик фенвай къайдадин яратмишунра зун экспериментироватиз алахъзава. Реализмдин галаз вердиш инсанар, гъелбетда, ихътийн къайдадин шикилприн гъавурда гъамиша ақада.

Художник тамашашибир вишин квалахарин мана-метлебдин гъавурда тун патал "Чемпион по боксу", "Буйство осени", "Золотые неподалеку", "Позитив", "Дикая орхидея", "Чистилище", "Чаша", "Тишина ранней осени" шикилпринкайрикай рахана. Гъульбүнлай ада вишин табрикиз ва выставкадиз килигиз атанвай вири юлдашриз сагърай лагъана.

Чини нубатда художникдин 70 йисан юбилей табрикунин хуш келимаяр ва выставкадин яратмишунрикай чин фикирар лагъай-бурун арада М.Гъажиеван ученик Эльбрус Алиев, РД-дин лайххуу художник ва педагог Энвер Асалиев, райондин искустворин школадин директор Ширинбек Мусаев, Ахцеъ РУО-дин начальник, филологиядин илимприн кандидат Халидин Эльдаров, художник-педагог Камил Шерифалиев, райондин дишегълийрин советдин председатель, РД-дин культурадин лайххуу работник Таира Мусспаевова, Огни шеърдин агроколлеждин Ахцеъ филиалдин директор Земфира Мусспаевова, и Царарин автор ва маса ксар авай.

мажбурна. Чи бадедини дидеди гам, халича гъик ршадайтла, ахпа чун, рушар, гъик чипхъ галаз квалахдик кутадайтла, чаз күмекдиз чи имийрин, халайрин чи таяр-түшер, дуст рушарни гъик къведайтла, рикл хтана. Бадедин, дидедин гамунихъ лугъудай манияр, ахъайдай кысаяр къени зи бейнида ама. Халичадыхъ галайбурун туплар акъван зарбаказ юзайдай хъи, гъатта гъилевай къалуни квакун гъал атлұзтай легъзэ къатлұз жедачир. И йигин квалахдиз я манири, я ихтилатри, я зарапатри манийвалдачир...

Чун чехи хъана, бубадин квалаляй фидалди, дидедиз күмек амай къван гамун тараарни чи квалалин цла хъана. Гила бадени амач, чун, вахарни, чехи хъайила, гъарма санис лув гана акътна. Девиарини дегиши хъана, гамар, халичаяр хурунай лезги дишегълияр яргъяз хъана.

Гамар, халичаяр хразмачтәни, зи дидедин гъилий симинин къунар акътнач. Хтулрин, птулрин кылел, квачел адсан гъилин гульпұтар, кылел алуқайдай күкілвар, сун чивекар кими хъана. Гъатта хъжезмай птулризи бес жедайбүр ава. Жигъизар яз, чав вугай гам-халича чна бадедин, дидедин патай багъя ядигарар яз хъузва.

Гилан са бязи рушарини сусари, дидейрини бадейри, ийфен ахвар хана, зельмет чулуна, храй искустводин, милли тариҳдин метлеб авай гамар синтетикадин бацтуйрихъ дегишарзава. Күлгүне хъанва лугъуз, хъуртари гадарзава. Бес им гъайиф къведай кар тушни!

Малум тирвал, чавай гъа икл милливал квай газаф шейэр квалахнава. Хуърера виликдай авай хътин сеняткаар, устарар, гамарин устадар амач. Газаф хуърер чебни, агъалияр арандиз, шеъррэз күч хъана, баябан я. Гамунайкай кватай ихтилатди зи фикирар яргъариз акъудазава. Пака гъа икл чи чални, чилни, халкъни квалахайтла вучда?!

Риклиз такурди...

Азедин ЭСЕТОВ,
Дагъустандин халкъдин дуухтур

Зун хуъре авай. Гатун отпускдин вахтунда жуван хайи ериярал кыл чугун зи адет я. Югъа гагъандихъ элкъвенивай. За, айвандихъ галай дезгедал хур вегъена, төбиятдин гүрчевилел гейранвалзаяв.

- Ваз нянин хийирар, дуухтур, - лагъана, кула цин гичин аваз, патав гвай магъледа яшамиш жезвай зи танишдин руш чин квал галайвал хъфзивай. Са гъвчи геренда акъвазна, кефир-гълар, къвал-югъ гълкъл ятла хабарар къуна, ада рехъ давамарна.

Зун са хейлин вахтунда куънчадай хъфей дишегълидин гүтъуңиз килигиз амукъна. Риклел жуван жегъил вахтунда кылел атай са душушш хтанна. "Яраб и руш гъм тушир жал?" - хиял фена рикляй.

... Иисар хейлин алатнаватаны, на лугъуди, им накъ тир, галай-галайвал вири бейнида ама.

Къвалхидилай хкведайла, Бакуда, филармониядин цплал алкүрнавай чехи афишада зи вил акуна. Адал Дагъустандин къульерин машгүр ансамбль "Лезгинка" къвездайдай хабар ганвай. За, гежел төвгъена, жуван рикл алай къве юлдашизи билетар къачуна. Автомат-телефондай зенг янга. А члавуз гила муд хънвай трубкаяр авачир. Юлдашриз чи квализ атун теклифна.

Чи хизан, дидени галаз, кирида къунвай къвале яшамиш жезвай. Зун хтайла, ина мугъман аваз хънана. Дидедини ада сүгъбетдал илигнавай. Атанвайди захъ галаз мектебда келай къунши хуърунви гада тир.

Гъа и арада зи юлдашарни атана агакъна. Ихтилатар мадни гур хънана.

Дидеди хуърят атанвай зи танишдий хабар къуна:

- Вун эвлениши хънвани, чан хва, аял-куял авани?

- Ваъ, эме, гъелелиг агакънавач зун, - жаваб гана ада.

- Я бала, вахъ галаз келай и зи хиз пуд аял хънана. Вун гилани субай яз вучиз ама?

"Футболист"

Тегъи МЕГЬАМЕДОВ

Нисинин фу нез ацукий чкадал флейрин арада гъар жуъре ихтилатар, хъуъруннар-зарафтар жедай. Накъ төлөвизордай акур шайэр веревирд ийдай. Бригада фадлай санал къвалахзай вай флейрикай ибарат тир, гъавилия сад-садан зарафтарин гъавурда дүз акънан ийизвай.

- Накъ төлөвизордай къалурай, чайвай акъван яргъал тушир дагълух улкъведа, Фатхидинни Хамаздин арада хъайи акъажунра, Хамаз гъалиб хънана, - лугъуда, къвачин кылел акъвазна, панпурс чуугвазай Гъамида.

И арада, суфрадихъ ацукина, фу түүн давамарзай, политикал машгүл тушир Майлар адавай хабар къада:

- На инал тъварар къурбур къедни московский командаир тирни?

Ада и арада футболдикай фикирнай хтингди тир. Гъамида зарафтар авунал рикл алай инсан хънуни килигна, инал лагъай гафарал алава хъйидач:

- Ваъ, абурукай сад Санкт-Петербург шегъердин командаир тир.

Мад зани хъйидач

Жегъил вахтара чи хуърун гадаяр, са бригада тешкилна, Кемерово шегъердиз, къвалер эцигиз, фена.

Бригададин къадардиз килигна, чна алакъдай къван къвалахарни къуна, къвалах ийиз башламишна. Са шумуд тъяфте алатайла, чна къвалахзай кива-

- Зал, эме, гъелелиг жуван вил ацукий, бегемиш хъайи са гүрчег руш гъалтнавач.

- Я чан хва, къу хуъре зазни чидай вижевай рушар ава. Лугъун чна, флан касдин (бубадин тъвар къуна) руш, адахъ вуч хънана?

- Чан эме, ваз адан диде чидайди я. Яхцур йисни хънвач. Вун адан къвачериз килигайди яни? Абур, къузыз къаридинбур хъиз зулар-зулар хънана, дамар экъисна аквазва. Пака адан рушни гълкъл жедайди тушни?..

- Ятла, амукуда вун, гълкъл субай яз, - ихтилат къутяньяй дидеди...

Хийир авачир ихтилатрал эхир эцигун патал зи юлдашарни, чипхъ къайгъуяр авайди багъна къуна, кыл баштана...

"Лезгинкадин" югъ алукуйла, чун пуд дустни санал концертдиз фена. Ам дамахлудаказ тухузвай. Гъар са нумра гурлу капаралди къаршиламишзавай.

Антракт малумарайла, чун пудни залдихъ галай чехи дэгълиздиз экъечина. Артистри тамамарзавай къульерин тарифарзай. Къвед-пуд декъикъани алатнан, чи патав гзаф търамдиз алукуйай гүрчег са руш атана. Салам гана, ам зи патав агатна. Руш тушир, са тлавус хътигди тир! Адан чина дигмиш жезвай шефтедлэн ранг авай. Ам захъ галаз, хъсан танишдихъ галаз хъиз, рафтар жезвай. Заз вич чир тахъанвайди къатайла, ада вич зи хуърунвидин руш тирди лагъана. Чун бегъем таниш жезни агакънч, антракт къутяньяй хънана. Руша чаз сагърай лагъайла, зи юлдаш Сефадир, артистриз гун патал гъазурнавай къизилгүл цукъверин күнч адан гъиле тұна, захъ элкъвена: "Чун куъвале авайла, ви дидедиз вичихъ галаз къядай гүрчег руш жагъизвач лагъай ахмакъдиз и чаз акур ви хуърунви рушаш килиграй лагъ"...

Зи юлдашри хиве къурвал, къуншиндин рушан гүрчевили Дагъустандай атанвай артистрин устадвилиз гайи къимет мадни артухарнай.

...Эхъ, заз салам гайди гъа руш тир. Адан жегъил чаван дамах-чахмадин лишанар гилани амай. Инсанриз хас хесет я: риклиз такурди вилериини ақвадач...

Лин къвед лагъай подъезд масанай атанвай флялейрин бригадади къуна. Абур гъа чун хътин чуулав чараринбур, эрменияр тир.

Икъяр къвез, акътазвай. Чи бригададин хъиз, гъабурун бригададин къвалихарни яваш-яваш вилиди физвай. Къунши бригадада гъамиша хъуърун-зарафат гзаф жедай. Шадвал квай гадаяр тир. И бригадада авай гадайри чин арада авай флялейрикай сад гъамиша зарафатриз вегъез хънана. Амни акунрай, сиве туб туртлана, клац тийидай хътин къени кас тир.

Гъа икл, гзаф гъафтеяр алтаяла, эхирни абурукай сада чин бригадада авай флялейрихъ галаз ихтиин са меслят ийида:

- Гадаяр, чна чи юлдаш герек авазни-авазчи зарафатриз вегъезва. Заз и кар хъсан ақвазвач. Ам, чаз килигна, ма-садбуруни хъуърунриз вегъезва. Ша чна и кар акъвазарин. Гъар гълкъл хъайитлана, чи дуст я, чун санал фу незвай инсанар я.

И кардал вири рази хънана.

Югъ акътазна, няни хънана. Нянин түүнлий гүтъуңиз, вири секин хъайила, и меслят къалурай гадади юкъуз чин арада хъайи икъяр и "секин" гададал агакъарна. Са гъвчи вахтунда кисна акъвазна, чиник разивал ақтай ада, гадайрихъ элкъвена, икл лугъузва:

- Күнене къабулай къаарардал, гъелбетда, зун рази я. Эгер кардин кыл гъакъикъатда гълкъл ятла, мад зани күнене чай хъвазвай чайдандиз цвар ягъхъийдач, - лагъана, разивал гана "секин" гадади.

Нурудин НАСРУЛЛАЕВ

А гъ умумър, умумър, низ чидай вун икл алатнавай Бирегым хиялрик ква: "Фена умумър. Хиве къуна къанда, къузыз хънвач: кыл элкъвэза, вилер зайнф, япар залан хънвач. Гъарайтлани, чара амач. Гъайиф!.. Къвални диван хънвач чандин аманевияр. Жувакай зарафатарни ийида акурбурсу, кыл гъинихъ элкъвэза лугъуз. Кимерални физ ашкы амач: нағызкан-чиркин ихтилатар ийиз жеда бязи же-гъилар. Кламач физ. Гъайиф виликан вахтар... Гена бицил птул руш, сагърай вич, къведа, ба-ба лугъуз, вичин цийи перемар къалуриз, "зун принцесса яни?" лугъуз. Фарфалаг хъиз элкъвэда къве къвачел, уяхарда гульгульар".

Ихтилат кваз адан фикирдиз вичин таяр-къузекар атана: "Яраб абур гълкъл ятла? Фадлай акунвайди туш. Алвера вучзатла? Ам чалай тимил жегъилни я. Кимерал тефена жеч. Вуч хабарар аватла? Сагърай вич. Рикл ачуҳ, шад кас я, зарафатчини. Къаравилияр ахъйдай чаз, дарихъ жедачир ам алай ким. Къала са зенг гъин кванд".

- Яда-а, я Алвер, я сивиз къей амадаг, вун вуч гълкъл я, ви сагъвал-гъевесар гълкъл я? Валлагъ, ви къаравилиярхъ вил хънвач. Гынкъван вахтар я чун чаз такуна. Atla "дүнне-

дин" ни галукуна, чандик кумай са чар нефес-дихъ галкъана амайди я зун и "дүннедал". Белки, чун чаз акурла, гъевес-гульгуль, не-фесни ачух жен! Гълкъл я, вуч лугъуда вуна?

- Сагърай, Бирегым стха, зенг авуна за-вай хабар къзвай. Зи риклелни алайди тир зенг авун, гена хъсан хънана вуна авуна. Дүз я, фадлай акунвач. Търам яхъ жув, хъыха! Шейтланар биши хъуй, жегъеннемдиз фий. Умуд хъсан я. Умуд кутур гележегдик! Къве-да зун, са цийи къаравилини газ. Яда, яда-а, зун мус атун хъсан я, вун къвале жедани?

- Эхъ-эхъ! Зи варар гъамиши ачух я, зи рикл хъиз, яда-а! - дустунин разивил сес галукуна, шад хъайи Бирегима фад-фад мугъман къунагъламишун гъазурвилер аквазва. Къве-да лагъай къван. Кака хазай верч тадиз тұк-лана, вугана кайванидив. Салай афнияр, па-мадурах хана, вичи чуъхвена, еке куруна тұна, гъарайзала хтулдиз: - Фад къве ич, чуъхвер гъваш, ципицлар аттыл! - вичини ақл тади ква-хъни, на лугъуди, ингье къvez реке ава атлади.

- Я ба, Алвер халу къе къвевизвайди я? - Игъу! Гынкъла къе?! Белки, исята къвен! Чун гъазур жен ман!

Югъ фена, адап вил алас, гъафтене фена, авач. Къалабулух къачур къузек квич-вичив рахазва: - Вучиз къвевизвач? Ада табдай туш эхир. Кефсуз хънвата? Фена къанда!

- Вучиз физвайди я?! - хуш хъсанач папаз, - ам начагъ, яшули ви патав татайла, вун вучиз физва? Вахъ рикл кузватла, ада са зенг къванини ийидай! Фидач санизни!

- Паб, рахамир! Вучиз къвевизвач ам лагъана, мад гъарайна хтулдиз. А "тұртлұрдиз" худ я! Алвер халудин патав фида чун!

- Я ба, ам накъ акурди я заз. Начагъ туш, балқан хъиз, къвачел ала.

- Гынкъла къван садра! - гафунал къевиз акъвазнана чехи буба.

Чара хънана, "tla-tla-tla" ийиз, пуд чарх квай "тұртлұрдай" алаз фена. Акуна: Алвер къвале ава, дугриданни, хтулди лагъайвал, хур экъисна, балқан хъиз ава. Чуулав айнарни ала вилерад. Бирегым килигиз амукъна.

- Ай-гъан, Бирегым! Атанан-атанан?! Заз чизвай вун къведайди, сагърай вун! - чиник хъвер ква Алверан. - Лап хъсан хънана вун атана. Зун вучиз къунал атайди туштла, чидани ваз?

- Ваъ. - Чан зи амадаг, чан Бирегым стха, зун атана-тла, вун къведачир! Кефсуз я, нефинж я лугъуз, къведачир. Ингье лап хъсан хънана вун атана, - лагъана, къве гылини Бирегиман тъл къуна ам къвализ.

- Ацууль, жуван стхадин къвале хъиз ацууль, - лагъана, вичи агатна, руғыдай кутлунна-вайбүр хъиз ацуульна абур къведенни.

- Чунни галас! Мехъер - чунни галас! Ал-лагъади агакъаррай, гъанални къалурда чна, къузекри, чи алакъунар! - разивал къалур-на авағынавай Бирегима, адахъ галаз - мұб-куйбуруни...

- Гъа-гъа-гъа! - хъуъррезва. - Эхъ, я стха, эхъ! Крутой тахъана жевзач-е сиклеринни жанавурун арада. Заз ганвай тъвар "Ал-вер" тъхъатин фендигарвилинди я, за амалдарвилелди кыл хүн патал.

- Ягъ! Я Алвер, чун адаплаттувал гвайбур я. Амалдарвал вучтиндиди я?

- Пагъ, садбуру нез, чун туб фитиниз ацу-кун адалат я ман! Валлагъ, рикл гълкъл атуда-неда! Тұльна къий. Шейтлан галачир ба-хт къеря я.

- Аллагъ! Я Алвер, акъван терс жемир. Ви зигъинди квачир, ви руғыдиз хас тушир ихтилатар ийизва вуна. Сабурлу хъху. Адалат чи яшайиш, жемят я. Жемят

Лезги Ариф - 60 йис

"Шагъ дагъларин мекер я куан..."

Мегъамед ИБРАГЬИМОВ

Келзавайбуруз фадлай таниш тир Лезги АРИФ (АГЬМЕДОВ Ариф Шемсединович) Къурушин хуъре 1962-йисан декабрдин вацара дидедиз хъана. Ам чи арада амайтла, ци адан 60 йис жедай. Амма къадар-къисмет ахътиндиг хъана хъи, Лезги Ариф 2009-йисуз 47 йисан яшда аваз мидаем яз чавай къа-къатна.

Лезги Арифган ва адан хва, "Къурушин сес" газетдин къилин редактор, "Лезги газетдин" муҳбир, шаир Муса Агъмединов 2013-йисуз Махачкъялаада чапдай акъятай "Лезги ким" тъвар алай умуми ктабдин сифте гафуна, Лезги Арифган яратмишунрикай раханвай паюна, Да-гъустандин халкъдин шаир Ханбиче Хаметовади къейднава: "...Куъруу ва ма-налу умумурда ада литературада ви-чиж хъягъяй "Лезги Ариф" лагъай та-халлусдиз вич лайихлу тирди тести-къарна. Лезги Ариф яргъялди амуъ-найтла, вичиз ганай алакъунар вири ишлемишиз алакънайтла, еке бажарагъ авай шаир тир. Амма къисмет масакла элкъвена, куъруу умумурди адаа вири къастар къилиз акъуддай мумкинислер ганач...".

Гъакъикъатдани, Лезги Арифган яратмишунрин алемдихъ галаз таниш хъайи гъар са касдин виллик хай чилихъ, члахъ, бубайрин адетрихъ, дагъвийрин яшайишихъ, месэлайрихъ рикл кузвай халис ватанпересдин къамат карагзана. Адан шириатдин асуул темани ватанпересвал я. "Лезги ким", "Лезги я зун", "Къурушар", "Кузва хъи", "Сад я Самур", "Лагъ, инсанар" ва цудралди масашири и кар тестикиъарзана.

Лезги Арифа вичин эсерра, чи хейлиин маса шаирри хъиз, лезги чил къве патал пай хъунин месэладиз къетлен фикир ганва. "Рикл къве патал пай жедани, инсанар?". Ихътин суал эцигзава адаа келзавайбурун виллик. Гъакъикъатдани, чил къве патал паяйтлани, арадай часпарар тухвайтлани, къакъан цлар хкажайтлани, са ивиди, са къилихъ, са нефес-

ди хъзвай рикл къве патал пай жедач. Гъавиляй Лезги Арифа вичин "Кузва хъи" ширида къизива:

"Кузва хъи зун хайи дагълар акунихъ, Лезгистанды хайи чалал рахунихъ. Ватан сад яз, са шад хабар атунихъ, Кузва хъи зун, кузва югъ-йис, кузва хъи..."

Алим Къурбан Акимован "Лезги литература" энциклопедияда къейднавайвал, Лезги Ариф эдебиятдиз XX асирдин къвед-лагъай паюна атана. Ада гъеле мектебда амаз шириар къизивай. Шаирдин эсерар республикадин ва райондин газетизни журнализи акъатзавай. Лезги Арифган шириар, "Лезги ким" ктабдилай гъери, 2002-йисуз чапдай акъятай "Яру дагъдин шагъвар" ктабдани гътнава.

Газетдин аллатай нумрада Гъажи Къазиеван "Къурушин сес" газетдин 15 йис тамам хъуниз талукъарнавай "Хайи члан къул хъуз..." тъвар алай макъала чапнавай. Къейд ийин хъи, и газет арадал гъайиди, адаа сифте яйсара регъ-бервални гайиди Лезги Ариф тир. Къе вич чи арада амачтани, адан эсерар халкъди келзава, хайи члан хъунин карда адаа кутур рехъ - "Къурушин сес" газетакъудун - давам жезва.

Къуруш халкъар - лезги халкъар, Зегъмет къани эллэр я күн. Къуруш халкъар - хайи халкъар, Шагъ дагъларин мекер я күн.

Дуствал

Салам гана, дустар гъилер чукъвейла, Сад жигеррай садан жигер ифейла, Гъурметдивди къведен вилер хъурейла, Дуствал дайм пак ниятрин бине хъуй.

Чин чукъуда гъар экуннахъ инсанди, Иферииз чирк твадайвиял шейтанди, Дустунилай фитнеядра душманди, Дуствал мягъкем, чукъур тежер

къеле хъуй.

Рагъ такъуна, емиш жеда - дад жедач. Сагъвал авач, девлет хъуналд шад жедач. Дуст авачиз вердиш хъайдаз гад жедач, Дуствалин гъисс гъар са касдин

рикли хъуй.

Дуст я къаншар экуу тариф ракынис, Яб це, дустар, Лезги Ариф рахуниз, Гаф авай туш стха хътин дустуниз, "Дуствал" лугъур гаф гъамиша вине хъуй.

Яры-Дагъ

"Яры-Дагъдин" устларриз, Къалурзайв гъунарриз, Акур жуъре вилиз зи, Хуш хъайивал рикл зи, Чөхидалай эгечна, Гъвечидалай хеччина, Шиир дагъдин яд хътин, Чими август гад хътин,

Къизива за ачуходиз, Тариф тийиз артуходиз, "Яры-Дагъдин" тъвар алай Карханадин зар алай.

Затл алачир чкадал Хусусият арадал Гъайи касдин тариф на Гъикл ийидач, Ариф, на?! Бахтунах хъиз гайиди, Хесетряз вич къениди, Зегъметдиз хъвер гъахъ гудай, Гъиллебазриз валь лудай.

Дараматрал, къвалерал, Вацарални мукъверал "Яры-Дагъдин" кар ала, Бул зегъметдин пар ала.

Дидедин чал - девлет хъуз, Ктаб, журнал, газет хъуз.

Къумекдин гъил яръи я, Бубадин хва лезги я.

Эдебият Къурушин Яру дагъдин кукъушин Шагъвар хъана винелла,

Вун, къумек яз, риклла. Цийи къвалер тукубуриз,

Цийи эквер кукъуриз, Заказар мад бул хъурай,

Карханадиз дул хъурай...

Ачухна, зун рахан, түзд: Работникрин цүлдай къульд

Хайи халкъ я, багъри я - Ватанэгъли лезги я.

Коллективда дуль къайда

Аваз, кардихъ жез файда, И рекъяни "Яры-Дагъ"

Сад тирвилай язва сагъ.

Гъилевай кар ахпадиз,

Къенин къвалах пакадиз,

Вегъин тийиз гъар гъилиз,

Акудзава кар къилиз.

Кардин сирер танишбуру,

Устларар чеб вердишбуру.

Коллектив яз са нехиши,

Хъанва инсан тупламиш.

Гъам фяле, гъам прораб,

Еридизни гуз жаваб.

Гъам мастер, гъам инженер

Къвалахда я чеб лекъер,

Къадир чирбур зегъметдин,

Сагъбар чеб гъурметдин.

... "Яры-Дагъдин" устларриз,

Лагъай мани гъунарриз,

Са-садан тъвар къуна за,

Сад къвед, белки, тұна за,

Бейкеф са кас аватла,

Вични инал алатла,

Тавакъу хъуй, багъиша,

Хъел хъурьувин дегиша.

Лезги Ариф чал лагъай,

"Яры-Дагъдал" кар алай,

Шиир гъана эхирдиз,

Тахъуй садни сефилдиз...

Халкъ паталди

Гъурметлу тир Къуруш халкъар,

Күн патал я къенин хабар:

Цийи газет - рикл чалар

Атанва къе халкъ паталди.

Ширинал газз лезги чалан,

Гъайбат аваз дагъдин къакъан,

"Къурушин сес" багъа мугъман

Атанва къе гъахъ паталди.

Чи виридан сад я фикир,

Агадан хъун чи хайи хуър,

Газет, чидай кардин къадир,

Атанва къе халкъ паталди.

Пис кардикай гъайиф чуѓваз,

Хъсан карда зериф акъаз,

Дуль крарин тариф акъаз,

Атанва къе, халкъ паталди!

"Къурушин сес" сефер сагъ хъуй,

Ківач эцгай рекъер сагъ хъуй,

Шад яз, экъу рекъер сагъ хъуй,

Халкъ паталди - гъахъ паталди.

Надим АБДУЛАЕВ,
Санкт-Петербург

Хайи чили эверна заз

Жегиль чавуз чилер тұна Ватандин,

Яръз фена тереф хұз зи хизандин.

Алукъна вахт, эверна заз Күрреди.

Гайи эвер, ахварайни аквазва.

"Гъурбат патал ханайни вун дидеди?" -

Суалар гуз хайи чил зав раҳазва.

- Вил хъянвани веледрихъ ви къакъатай, Хайи чилер тұна патаз акъатай?

Зи гелера къекъвезва вун серин хъиз.

Къиль элкъуэрна килигайла - цразва.

Лил ацуқай Чирағ ваңун дерин хъиз

Хайи чили вичелди зун чуѓвазва.

- Жуван чилел цаз акъаҳрай дабандиз, Вағалу я гъамиша зун Ватандиз! Заз къани чил, лекъерал къел вегъемир, Гъакъни абур кана чанда ишезва!

Зи гүльгъуна, серин хъиз, вун къекъемир, Рекъе ава, макандиз зун хъvezva! Вун акурла, нағъв чілана вилериз. Къиль ағызна темен гана чилериз. Къакъан дагълар, серин кълар, ялахар Риклек хвезд, хар акъатна далудиз. Аран чилер, емиш багълар, булахар Яваш чипив гатлунна зун агудиз.

Ви мурад я - иервал чаз къалурун, Мичи хайи къвал экверив ақурун. Хайи чили гъар веледдиз риклайвай. Дидеди хъиз, хайир, дуға ийизва. Къакъатайла жуван хайи чиливай, Ахварайн, вич чи риклек хизва!

Лезги чал

Күрре я зун, дад акъаз пак некледин, Лайлайрин ван сифте атай дидедин, Дувулдин пун къаз ацуқай мефтедин Ви гафарал раҳазза зун, лезги чал.

Вахъ рикл кудай веледар бул хайила, Гъар са къвале ви гужлувал хвейила, Гапурдилай чи чал хци хайила, Гележегдихъ ағъада чун, лезги чал.

Гъикл килигда чун бубайрин сурариз? Рехи хъанвай чи дидейрин чараиз? Камар вегъей къларизни чураиз? Алудайта риклек вун, лезги чал?

Вучиз икъван хайнриз вун душман я? Са бязибур раҳаз тежес пашман я, Тек багърийрин риклиз пара масан я, И суалприз жаваб гъикл гун, лезги чал?

Чи алимиз къелем чарче ақуриз, Ви деринвал жуван халкъдиз къалуриз, Кълс-кълс хъана, кважай гафар гапкъуриз, Алахънавай, сагърай лугъун, лезги чал

Къакъатзавай дустариз

Хабар гузва за дустариз-лекъериз: Шад жезва къе чун а

Күй ихтиярар

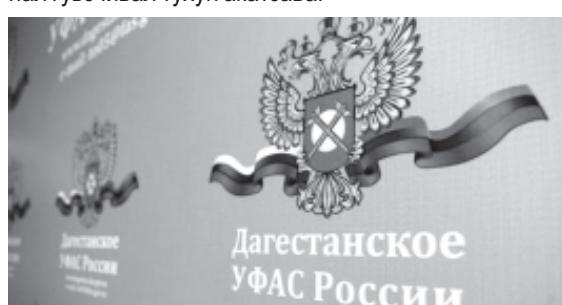
Метягъ къабул тахвурла ва я къвал газдик кутунин кар энгеларайла

Туквендай къачур метягъ, элкъуярна вахкудайла къабул тахвурла, вуч авун лазим я? Газдин тешкилатди къвал газдик кутунин вахт яргъал вегъезватла, вуч авун лазим я?

Гы душуышда ФАС-диз (Федеральная антимонопольная служба), гы душуышда Роспотребнадзордиз арза авун герек я?

ФАС-дин ихтияррик антимонополиядиз, рекламиздиз, затлар маса къачуниз талуку къанурал амал авунал гузчывал тухун акатзава.

Роспотребнадзордин ихтияррик санитариядинни эпидемиологиядин хилерал гузчывал тухун, санитариядинни эпидемиологиядин къайдаяра ва гигиенадин нормативар тукъурун, гъавадин, цин, накъвадин гъалар чирун, муштерийрин ихтиярар хүн, недай-хъвадай затларин хатасувилин месэлэйр акатзава.

МВД-дин хроникадай

Наркотикар жагъана

Дагъустандин МВД-дин УКОН-дин (управление по контролю за оборотом наркотиков) къуллугчийри мефедрон кутунтай 9 багълама гвай итим къуна. Идакай РД-дин МВД-дин пресс-къуллугъди хабар гузва.

Махачкаладин мукуув гвай чкада яшамиш жезвай, 47 йисан яшда авай агъали органрин къуллугчийри ахтармишна. Адавай жагъай мефедрон, санлай къачурла, 110 дозадикай ибарат тир.

Тади гъалара серенжемар къабулай вахтунда полициядин къуллугчийрил агацай малуматрал асас-

- Эгер туквендай метягъ элкъвена къабул хъийизвачла, Роспотребнадзордиз арза ийиз жеда.
- Эгер газдин идара ради къвал газдик кутунин месэла энгеларзавачла, ФАС-диз арза ийиз жеда.
- Эгер туквендай метягъдал къхена къалурнавай къиметдин къадар сад, амма кассадал масад хъайчла, идан гъакъндинайни Роспотребнадзордиз арза ийиз жеда.
- Эгер тешкилатри-конкурентри икъардалдии метягърин ва я къуллугърин къиметар хажнавачла, ФАС-диз арза ийиз жеда.
- Эгер квэз метягъдин ери хуш хъаначчла, Роспотребнадзордиз арза ийиз жеда.
- Эгер рекламада метягъдин патахъайса журедин баянар, амма гъакъкъатда эсиллагъ маса журединбур хъайчла, ФАС-диз арза ийиз жеда.

Анжах са рекъиз

Дидевилин капиталдин такъатар вири санлай са сеферда гы душуышда ишлемиш жеда? Жаваб: анжах яшамиш жедай къвал маса къачудайла.

И кар къилиз акъудунин къайда ихтиинди я: жуваз къланзай, жував къазай квартира (хуси къвал, чил) жагъурун герек я. И душуышда къиметдин пай яз сертификатдин такъатарин гъисабдай гъакъи гунал къвалин сагъи рази хүн важибу я. Гүгъульайл амукъзаявай мукъу пай авансдин еринда вахкунин чараар-цлаар тукъуруда.

И кар къилиз акъудун патал МФЦ-диз фена къанда. Ана пешекаррин къумекдади дидевилин капиталдин такъатар ишлемишуналди къвалин ихтиярар маса къачувайда талукурунин документ тукъуруда. Идай къулухъ ЕГРН-дай муштеридин тіварцихъ выписка къачун патал а документар регистрациядин палатадиз рекъе твазва.

Гүгъульайл капиталдин такъатар юзан тийидай эменини маса гузвайдан счетдиз ракъурун патал ПФР-диз арза вугзува. Араздиг килигайдалай къулухъ Пенсиирин фондуни дидевилин капиталдин такъатар виликан хусиятчишин (маса гайидан) счетдиз ракъурузая. Маса къачунай квартира (къвал, чил) дидевилин капиталдин сертификатдин иесидин хусият яз тестикъ жезва.

лу яз, къунвай кас мессенджердин къумекдади наркотикар маса гунал-къачунал машгъул тир. Ада маса региондай санал гзраф мефедрон маса къачуна, ам къилдин гъвечи пакетра тұна. Гүгъульайл абур Махачкалада, анин патарив гвай чайра, гъакъи республикалай къецени раиж авуна. И гъакъыкъат шак фенвайда хуси телефондай масабурухъ галаз авунай рахунри-къини тестикъарзая.

Таксиркавилин лишанриз килигна, РФ-дин УК-дин 228-статьядин 2-паюнай (къанунсуздакас наркотикар маса къачун, хүн ва санай масаниз тухун) уголовный дело къарагъарнава. Силисдин къвалах давам жезва.

Квэз чидани?

Лемуррикай итижлу делилар

• Лемуран анжах Коморский островра ва Мадагаскарда яшамиш жезва.

• Виликдай лемуррин жуэрэяр 60 аваз гъисабзаявай. Пешекарри тестикъарнавайвал, 2008-йисалай инихъ и гъйванрин 93 жуэрье малум я. Вири жуэрэяр руругд килфетдиз пай жезва. Абур сад мукульдайлангуди, бедендин екевилелди тафаватлу я.

• Индри виридалайни еке лемуррин жуэрье я. И вагъшийрин заланвал 10 килограммдив агацзыя, бедендин яргъивал - 90 сантиметрдив.

• Индри лемурри экунахъ акъуддай ванер 2 километрдин мензилдиз къван акътада.

• Бязи лемуррин тум бедендилай яргъи я.

• Лемуран асуул гъисабдай ийфен гъйванар я.

• И вагъшийрин вилер екебур ва элкъвейбур я.

• Инсанар ва маймунар хыз, лемурарни приматик акатзава. Маймунрилай тафаватлу яз, лемурар инсанриз лап тимил ухшар я.

• Адёт яз, лемурар тараара яшамиш жезва. Абуру тарарай тараариз хадарда. Амма бязи жуэрэяр чилел яшамиш жеда.

• Латин чалай таржума авурла, "лемур" гафунхъ "ийфен къарагъту" лагъай мана ава.

• Бязи лемурри тараарин пешерик квай зегъерлашиб жедай затлариз акси яз накъв ишлемишзыя.

• Гереквал хъайчла, лемурривай яргъалди члана гъахыз жеда.

• Мадагаскардин агацлийриз лемуррихъай ки-

чезва. Эгер лемур яна къейитла, агацлийри чеб лянетдик акатун ва са ийсалай къинкъи мумкин яз гъисабзая.

• Мадагаскардин агацлийри лемурар пис жинерин къумекчияр яз гъисабзая.

• Лемуррин рикл алай ем хумравар я.

• И гъйванрин хизанда 3-далай 30-дал къван лемурар хын мумкин я. Абуру дүстүрлөлди яшамиш жеда.

• Лемурар пара мукъаят ва кичедай гъйванар я. Гъа са вахтунда абуру инсандин вердиши хын инкарзаявач. Алимири субутнавайвал, инсандин вердиши хын патал са шумуд ийс герек жеда.

• Лемурриз төбиятда душманар тимил ава.

• Абуру гъульягъри, чинерури, кицери, фоссади, мунгоди ва маса ийтижийри гъүрч ийизва. Саки 25 процент лемурар и вагъшийрин къурбандриз элкъвэзва.

• Юкъван гъисабдалди лемурар 25-27 йисуз къван яшамиш жезва.

Улькведа ва дульньяды

Махсус серенжемдикай

Украина Россиядиз акси улькведиз элкъуриз къан хъунин Рагъакидай патан планар къилиз акъудиз тутун патал военный махсус серенжем къиле тухун чарасуз хъянвай. Ихътин фикир 19-декабрдиз Минскда РФ-дин къецерапатан кратин министр С.Лаврова лагъана. Адан гафар "Новости" РИА-ди раижна.

"СВО-дин сергъятра аваз чна къабулзаявай серенжемизиз Рагъакидай пата США-дин эмирдади таъсирзаявай тегъердини махсус серенжем къиле тухун чарасуз хъайнди тестикиярзаявай", - лагъана министриди.

Щийи къанун

Госдумади Георгийдин лент къацурунай, мурдарунай 5 миллион манатдал къван жерме авунин ва я 5 йисал къван азадвиликай магърумунин гъакъиндай къанун къабулнава. Идакай "Новости" РИА-ди хабар гана.

Къабулнавай цийи къанунди Георгийдин лент аскервиллин бар-каллувилин яржарикай сад яз тестикиярзаявай. Къанундин проект теклифайбур "Сад тир Россия" партиядин генсоветдин секретарь Андрей Турчак ва Госдумадин ватандашвиллин общество еримлу авунин комитетдин къилин заместитель Ольга Занко я.

А.Турчака къейд авурвал, къанундал асаслу яз, Георгийдин лент анжах тарихдин риклек хунарихъ галаз алақылал макъсадра ишлемиш жеда, маса рекъера ишлемишуну къанун чурда.

Къадагъа алач

ООН-да Ирандин векил Амир Саид Ираваниди 20-декабрдиз риклек хайвал, Иранди маса ульквейриз ва Ирандин маса ульквейри яракъар гунал, ООН-дин Совбездин 2231 лагъай къарралдас асаслу яз, мад къадагъа аламач. Идакай "Новости" РИА-ди хабар гана.

Рагъакидай патан ульквейри эхиримжи вахтара Иранди гуя Россиядиян пилот галачир аппаратар агақъарзаявай тестикиярзаявай. Москвадини Тегеранди им бине авачир тестикиярун тириди малумарна. Ирандин МИД-дин къиль Х.А.Абдоллахиана идай вилик къейд авунай хын, Тегеранди Москвадиз пилот галачир аппаратар Украина махсус серенжем башламишдалди са шумуд вацран вилик ракъурнавай.

Садавайни къун ягъиз жеда

Белоруссиядиян президент А.Лукашенкоди къейд авурвал, Москвадинни Минскдин арадиз садавайни къун ягъиз жеда. "Новости" РИА-ди хабар гузайвал, ихътин фикир ада Минскда 19-декабрдиз Россиядиян рефъбер В.Путинанъ галаз хъай гурущилай къулухъ къиле фейи умуми пресс-конференциядял лагъана.

"Эгер са ни ятла къе чи алақъаяр атнуникай, арадиз къун ягъиникай фикриватла, и кар садавайни къилиз акъудиз жеда", - лагъана ада.

Лукашенкодин гафаралди, 2020-йисуз Белоруссияда президентдин сечкийрин нетижайриз акси какахъай гъалар арадал атайла, "Россияди гъил яргъи авуна".

Сунакалай нарази я

"The Daily Mail" изданидин къелчийри Великобританиядиян премьер-министр Р.Сунака Россиядиянни Украинадин арада мес-ляйтдин раҳунар къиле финикай лагъай фикирар нагъакъанбур яз гъисабна.

Идай вилик Сунака алай вахтунин шартлара Украина да къалмакъал акъвазарункай месляйтдин раҳунар авунихъ са метлебни авач лагъана. Гъа са вахтунда ада Украинадин терефдиз къумек гун давамарун къетнава, гъа жергедай яз ПВО-дин системайрин, бронетехникиндин жигъетдайни.

"Медсестрайр патал пул авач, амма бомбаяр патал ава. Гъакъи, Риши Сунак?" - суал ганва са къелчиди премьер-министрдиз.

"Мягътэл жедай кар я, Украина патал ада мад къве миллиард стерлингирин фунт гъикл жагъурзаявайди я. Чи ульквела инсанар кесибиле ава. Кар алай месэләр дүздаказ вилик эциг!" - истемишза са маса агацлиди Р.Сунакавай.

"Сунака сифте нубатда британвириин, вичин улькведин гъакъиндай къайгъу чулагъаз мус башламишда? Алай вахтунда ада чалай гзраф масабурукай фикирзаявай. Ада риклек хвена къанда хын, ам Украинадин вай, Великобританиядиян премьер-министр я", - къейднава мад са къелчиди.

РФ-дин Президент Владимир Путин къейд авурвал, Украинадин гъакъиндай раҳунар къиле тухуниз Россиядиян тереф гъазур тирдакай гъамиша лагъанай. Гъа са вахтунда Рагъакидай патан ульквейри Украинадин женгинин гъерекатар давамарун генерал тирдакай малумарзаявай, аниз яракъар ракъурзаявай ва чин ульквейра украинви женгчияр гъазурзаявай.

"Гъуърчехъан" дрон

Россиядиян "Гъуърчехъан" ("Охотник") дрондиз тешпигъди НАТО-дин гъич са улькведихъни авач. Цийи яракъдикай "Ростех" госкорпорациядиян генеральны директор В.Артюкова "Россия-24" телеканалдиз гайи интервьюда лагъана.

Артюкова къейд авурвал, пилот галачир лув гудай аппарат къетленди я, ада искусственный акуулдин технологийрин бинедаллас къвалахзаявай. "Гъуърчехъан" къведай йисуз синағ ийидай фикир ава.

Чин гъазурайди

ИСЛЕН, 26-декабрь

РГВК

07:00 Время новостей Дагестана. Итоги
08:00 «Королева спорта»
08:10 X/f «Зайчик» 12+
09:40 «Человек и право»
10:50 X/f «Загадай желание» 12+
12:20 «Полный газ» 0+
12:30 Время новостей Дагестана
12:55 Ток-шоу «Говорить разрешается» 12+
14:30 Время новостей Дагестана
14:55 Передача на ногайском языке 12+
15:35 Обзор газеты «Дагестанская правда» 12+
15:45 «Арт-клуб» 0+
16:10 «Служба Родине» 12+
16:30 Время новостей Дагестана
16:55 «Не факт» 12+
17:25 «Дагестан туристический» 0+

17:45 Т/с «Отражение» 10 с. 16+
18:45 Передача на табасаранском языке «Мил»
19:30 Время новостей Дагестана
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Подробности» 12+
20:55 «Полный газ» 0+
21:00 «Удивительные горцы»
21:20 «Ульяна спросит» 0+
22:10 «Дагестан туристический» 0+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Угол зернения» 12+
00:00 «Выходные на колесах»
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на табасаранском языке «Мил»
01:50 «Подробности» 12+
02:20 «Угол зрения» 12+

ПЕРВЫЙ

05.00 «Доброе утро». (12+).
09.00 Новости.
09.20 «АнтиФейк». (16+).
09.55 «Жить здорово!» (16+).
10.45 «Информационный канал». (16+).
12.00 Новости.
12.15 «Информационный канал». (16+).
20:20 «Подробности» 12+
20:55 «Полный газ» 0+
21:00 «Удивительные горцы»
21:20 «Ульяна спросит» 0+
22:10 «Дагестан туристический» 0+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Угол зернения» 12+
00:00 «Выходные на колесах»
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на табасаранском языке «Мил»
01:50 «Подробности» 12+
02:20 «Угол зрения» 12+

РОССИЯ 1

09:00 Канал национального вещания «Рубас» (на табасаранском языке)
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
21:05 Местное время. Вести-Дагестан
05.00 «Утро России».
09.30 «Утро России».
15.15 «О самом главном».
16.00 «Мужское/Женское».
16.50 «Информационный канал». (16+).
15.00 Новости.
15.15 «Информационный канал». (16+).
16.00 «Мужское/Женское».
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Подобности» 12+
20:55 «Время есть!» 0+
21:15 Ток-шоу «Общественный интерес» 12+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Колусса» 12+
00:10 «Служба Родине» 12+
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на табасаранском языке «Мил»
01:50 «Подобности» 12+
02:20 «Угол зрения» 12+

НТВ

04.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+).
06.30 «Утро. Самое лучшее». (16+).
08.00 «Сегодня».
08.25 Т/с «Лесник». (16+).
10.00 «Сегодня».
10.35 Т/с «Лесник». (16+).
13.00 «Сегодня».
13.25 «Чрезвычайное происшествие». (16+).
14.00 «Место встречи». (16+).
16.00 «Сегодня».
16.45 «За гранью». (16+).
17.50 «ДНК». (16+).
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Агентство «Справедливость».

ДОМАШНИЙ

06.30 «6 кадров». (16+).
06.35 «По делам несовершеннолетних». (16+).
09.00 «Давай разведемся!»
10.00 «Тест на отцовство».
12.10 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
13.10 Д/ф «Порча». (16+).
13.40 Д/ф «Знахарка» (16+).
14.15 Д/ф «Верну любимого». (16+).
14.50 Мелодрама «Венец творения». (16+).
19.00 Мелодрама «Вспоминая тебя». (16+).
23.00 Д/ф «Порча». (16+).
00.05 Д/ф «Знахарка» (16+).
00.35 Д/ф «Верну любимого». (16+).
01.05 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
01.55 Мелодрама «От невинности до любви!». (16+).
02.45 «Тест на отцовство».
02.45 «Давай разведемся!»
05.15 «6 кадров». (16+).
05.25 «По делам несовершеннолетних». (16+).
02.20 Т/с «Ярость». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

06.00 «Настроение». (12+).
08.05 X/f «Плохая дочь».
10.00 Д/ф «Станислав Говорухин. Он много знал о любви!». (12+).
10.55 «Городское собрание».
11.30 «События».
11.50 X/f «Детектив на миллион. Оборотень». (12+).
13.40 «Мой герой». (12+).
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.00 Т/с «Женская логика».
17.00 Д/ф «Звезды против хирургов». (16+).
17.50 «События».
18.10 X/f «Жена Робинзона».
20.10 X/f «Девушка с косой».
22.00 «События».
22.35 Спецрепортаж. (16+).
23.00 «Знак качества».
23.55 X/f «На Дерибасовской хорошая погода, или На Брайтон-Бич опять идут дожди!». (16+).
01.25 «Петровка, 38». (16+).
01.40 Д/ф «Наталья Крачковская. И меня выпечат!» (16+).
00.50 Т/с «Большая перемена». (12+).

ЗВЕЗДА

04.45 Т/с «Смерть шпионам. Ударная волна».
06.30 Д/ф «26 декабря - День войсковой ПВО».
07.00 «Сегодня утром».
09.00 Новости дня. (16+).
09.20 Т/с «Большая перемена». (12+).
10.40 «Специальный репортаж». (16+).
11.20 «Открытый эфир».
13.00 Новости дня. (16+).
13.20 Т/с «Каменская». (16+).
15.00 Военные новости.
15.05 Т/с «Каменская». (16+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.15 «Специальный репортаж». (16+).
18.50 Д/с «Морская авиация». (16+).
19.40 Д/с «Загадки века».
20.30 Новости дня. (16+).
21.15 «Открытый эфир».
22.55 «Между тем» с Н. Метлиной. (12+).
23.25 X/f «Бармен из Золотого якоря». (12+).
00.50 Т/с «Большая перемена». (12+).

саласа, 27-декабрь

РГВК

07:00 Время новостей Дагестана
07:20 Передача на табасаранском языке «Мил»
08:00 «Королева спорта» 0+
08:10 Мультфильм 0+
08:30 Время новостей Дагестана
08:55 Т/с «Отражение» 10 с. 16+
09:55 Д/с «Не факт» 12+
10:20 X/f «Новогодние приключения Маши и Вити» 0+
11:35 «Ульяна спросит» 0+
12:30 Время новостей Дагестана
12:55 Т/с «Когда папа Дед Мороз» 1 с.
13:45 «Полный газ» 0+
13:55 «Угол зернения» 12+
14:30 Время новостей Дагестана
14:55 Передача на табасаранском языке «Мил» 12+

15:35 «Подробности» 12+
16:10 «Удивительные горцы»
16:30 Время новостей Дагестана
16:55 Д/с «Не факт» 12+
17:25 Т/с «Отражение» 11 с.
17:55 «Дагестан туристический» 0+
18:45 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу»
19:30 Время новостей Дагестана
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Подобности» 12+
20:55 «На виду» 12+
21:00 «Время есть!» 0+
21:15 Ток-шоу «Общественный интерес» 12+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Колусса» 12+
00:10 «Служба Родине» 12+
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на табасаранском языке «Мил» 12+

ПЕРВЫЙ

05.00 «Доброе утро». (12+).
09.00 Новости.
09.20 «АнтиФейк». (16+).
09.55 «Жить здорово!» (16+).
10.45 «Информационный канал». (16+).
12.00 Новости.
12.15 «Информационный канал». (16+).
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Подобности» 12+
20:55 «На виду» 12+
21:00 «Время есть!» 0+
21:15 Ток-шоу «Общественный интерес» 12+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Колусса» 12+
00:10 «Служба Родине» 12+
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на табасаранском языке «Мил» 12+

РОССИЯ 1

09:00 Канал национального вещания «Лаласан» (на рутульском языке)
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
21:05 Местное время. Вести-Дагестан
05.00 «Утро России».
09.55 «О самом главном».
16.00 «Мужское/Женское».
16.50 «Информационный канал». (16+).
15.00 Новости.
15.15 «Информационный канал». (16+).
16.00 «Мужское/Женское».
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Здоровье» в прямом эфире
21:10 Д/ф «Наставники»
21:55 «Дагестанский календарь» 0+
22:00 «Городская среда»
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Память поколений»
00:00 «Выходные на колесах»
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на даргинском языке «Мил» 12+

НТВ

04.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+).
06.30 «Утро. Самое лучшее». (16+).
08.00 «Сегодня».
08.25 Т/с «Лесник». (16+).
10.00 «Сегодня».
10.35 Т/с «Лесник». (16+).
13.00 «Сегодня».
13.25 «Чрезвычайное происшествие». (16+).
14.00 «Место встречи». (16+).
16.00 «Сегодня».
16.45 «За гранью». (16+).
17.50 «ДНК». (16+).
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Агентство «Справедливость».

ДОМАШНИЙ

06.30 «По делам несовершеннолетних». (16+).
09.05 «Давай разведемся!»
10.05 «Тест на отцовство».
12.15 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
13.15 Д/ф «Порча». (16+).
13.45 Д/ф «Знахарка» (16+).
14.25 Д/ф «Верну любимого». (16+).
14.55 Мелодрама «Люблю отца и сына». (16+).
19.00 Мелодрама «Любовь лечит». (16+).
22.55 Д/ф «Порча». (16+).
00.00 Д/ф «Знахарка» (16+).
00.30 Д/ф «Верну любимого». (16+).
01.00 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
01.55 Мелодрама «От невинности до любви!». (16+).
02.40 «Тест на отцовство».
02.45 «Давай разведемся!»
05.10 «6 кадров». (16+).
05.20 «По делам несовершеннолетних». (16+).
02.25 Т/с «Ярость». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

06.00 «Настроение». (12+).
08.05 X/f «Плохая дочь».
10.00 Д/с. (12+).
10.35 Д/ф «Аристарх Ливанов. Счастье любит тишину». (12+).
11.30 «События».
11.50 X/f «Детектив на миллион. Оборотень».
13.40 «Мой герой». (12+).
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.00 Т/с «Женская логика» 2». (12+).
17.00 Д/ф «Цена измены».
17.50 «События».
18.10 X/f «Двенадцать чудес» (12+).
20.05 X/f «Суходень-ржевый». (16+).
01.00 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
01.50 Мелодрама «Хроники московского быта». (16+).
02.40 «Тест на отцовство».
02.45 «Давай разведемся!»
05.10 «6 кадров». (16+).
05.20 «Петровка, 38». (16+).
01.45 Д/ф «Расписные звезды». (16+).
02.25 З/х «Увольнение на берег». (12+).
01.00 Т/с «Большая перемена». (12+).

ЗВЕЗДА

04.40 Т/с «Каменская». (16+).
06.30 Д/ф «27 декабря - День спасателя России». (16+).
07.00 «Сегодня утром».
09.00 Новости дня. (16+).
09.20 Т/с «Большая перемена». (12+).
10.35 «Легенды армии с Александром Маршалом». Иван Конев. (12+).
11.20 «Открытый эфир».
13.00 Новости дня. (16+).
13.20 Т/с «Каменская». (16+).
15.00 Военные новости.
15.05 Т/с «Каменская». (16+).
15.40 Т/с «Каменская». (16+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.15 «Специальный репортаж». (16+).
18.50 Д/с «Морская авиация. Ударная сила океанов». (16+).
19.40 «Улика из прошлого».
20.30 Новости дня. (16+).
21.15 «Открытый эфир».
22.55 «Между тем» (12+).
23.25 X/f «Хизни и удивительные приключения Робинсона Круза».
01.05 Т/с «Большая перемена». (12+).

ХЕМИС, 29-декабрь

РГВК

07:00,08.30,12.30 Время новостей Дагестана
07:20,14.55 Передача на даргинском языке «Мил» 12+
08:00 «Королева спорта» 0+
08:10 Мультфильм 0+
08:55 Т/с «Отражение» 12 с. 16+
09:55 «Не факт» 12+
10:20 «Городская среда»
10:45 «Выходные на колесах»
11:05 «Время есть!» 0+
11:40 «Здоровье» 12+
12:55 Т/с «Когда папа Дед Мороз» 3 с.
13:45 «Память поколений»
14:30,16.30 Время новостей Дагестана
15:35 Д/ф «Наставники»
16:10 Мультфильм 0+
16:55 «Не факт» 12+
17:30 Т/с «Новогодний пас-сажир» 1 с. 12+
18:30 Обзор газеты «Хакасия» 12+

ЖУМЯ, 30-декабрь**РГВК**

- 07:00, 08:30, 12:30** Время новостей Дагестана
07:20, 14:55 Передача на аварском языке 12+
08:00 «Королева спорта» 0+
08:10 Обзор газеты «Халкынъат» 12+
08:20 Мультфильм 0+
08:55 Т/с «Новогодний пас-сажир» 1 с. 12+
09:50 «Не факт» 12+
10:20 «Психологическая азбука» 12+
10:45 «За скобками» 12+
10:50 «Выходные на колесах»
11:15 «Женщина Дагестана»
11:50 «Молодежный дрифт»
12:55 Т/с «Когда папа Дед Мороз» 4 с.
13:45 «Круглый стол» 12+
14:30, 16:30 Время новостей Дагестана
15:35 Концерт «Музыкальный майдан» 0+
- 16:55** Концерт «Музыкальный майдан» 0+
17:30 Т/с «Новогодний пас-сажир» 2 с. 12+
18:45 Передача на кумыкском языке 12+
19:30 Время новостей Дагестана
20:00 Время новостей Махачкалы
20:20 «Подробности» 12+
21:00 «Культурный код» 0+
21:25 «Мир вашему дому»
21:55 «Время спорта» 12+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей Махачкалы
23:20 «Глобальная сеть» 16+
00:00 «Выходные на колесах»
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей Махачкалы
01:55 «Любовь и голуби». Рождение легенд.

ПЕРВЫЙ

- 05:00** «Доброе утро». (12+).
09:00 Новости.
09:20 «АнтиФейк». (16+).
09:55 «Жить здорово!»
10:45 «Информационный канал». (16+).
12:00 Новости.
12:15 «Информационный канал». (16+).
15:00 Новости.
15:15 «Информационный канал». (16+).
16:00 «Мужское/Женское». (16+).
16:50 «Информационный канал». (16+).
18:00 Вечерние новости.
18:40 «Человек и закон». (16+).
19:45 Телегра «Поле чудес». (16+).
21:00 «Время»
21:45 «Голос. Дети». (16+).
23:20 X/ф «Джентльмены удачи». (12+).
00:55 «Ирония судьбы». С любимиами не расставайтесь...» (12+).
01:55 «Любовь и голуби». (12+).

РОССИЯ 1

- 09:00** Канал национального вещания «Турчидаг» (на лакском языке)
21:15 Местное время. Вести-Дагестан
05:00 «Утро России». (12+).
09:55 «О самом главном». (12+).
11:00 «Вести». (12+).
11:30 Д/ф «Красный проект». (12+).
13:50 Комедия «Укрошение свекрови». (12+).
16:00 «Вести». (12+).
16:30 Комедия «Укрошение свекрови». (12+).
17:30 «Сегодня». (12+).
18:00 «Чрезвычайное происшествие». (16+).
19:00 «Место встречи». (16+).
19:30 «Сегодня». (16+).
20:00 Д/с «Хочу жить вечной!» (12+).
20:30 X/ф «Последний багтырь». (12+).
01:30 X/ф «Комета Галлея». (12+).

НТВ

- 04:55** Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+).
06:30 «Утро. Самое лучшее». (16+).
08:00 «Сегодня». (16+).
08:25 Д/с «Мои университеты. Будущее за настоящим». (6+).
09:25 Т/с «Лесник». (16+).
10:00 «Сегодня». (16+).
10:35 Т/с «Лесник». (16+).
12:00 Д/с «Хочу жить вечной!» (12+).
13:00 «Сегодня». (16+).
13:25 «Чрезвычайное происшествие». (16+).
14:00 «Место встречи». (16+).
16:00 «Сегодня». (16+).
17:55 «Жди меня!». (12+).
19:00 «Сегодня». (16+).
20:00 Т/с «Агентство "Справедливость"». (16+).
22:00 Т/с «Пес». (16+).
23:00 «VK под шубой». (12+).
00:00 X/ф «В зоне доступа любви». (16+).
01:30 X/ф «Комета Галлея». (12+).
01:50 «Следствие вели». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 06:30** «По делам несовершеннолетних». (16+).
09:00 «Давай разведемся!». (16+).
10:00 «Тест на отцовство». (16+).
10:25 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
13:10 Д/ф «Порча». (16+).
13:40 Д/ф «Знахарка». (16+).
14:15 Д/ф «Верну любимого!». (16+).
14:45 Мелодрама «Слепой поворот». (16+).
19:00 Мелодрама «Люблю отца и сына». (16+).
23:00 Д/ф «Порча». (16+).
00:05 Д/ф «Знахарка». (16+).
00:35 Д/ф «Верну любимого!». (16+).
01:05 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
01:55 «Тест на отцовство». (16+).
22:00 Т/с «Агентство "Справедливость"». (16+).
03:35 «Давай разведемся!». (16+).
04:25 «По делам несовершеннолетних». (16+).
05:35 X/ф «Ширли-Мири». (16+).
02:50 «Петровка, 38». (16+).
03:05 X/ф «Сукин-яржинский». (16+).
06:05 «6 кадров». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 06:00** «Настроение». (12+).
08:00 X/ф «Отдам котят в хорошие руки». (12+).
10:05 X/ф «Двенадцать чудес». (12+).
11:30 «События». (12+).
11:50 X/ф «Двенадцать чудес». (12+).
12:35 X/ф «Новогодний детектив». (12+).
14:30 «События». (12+).
14:50 «Город новостей». (12+).
15:00 Т/с «Женская логика 5». (16+).
17:05 «Дело принципа». (12+).
17:50 «События». (12+).
18:10 X/ф «Продается дача...». (12+).
20:05 X/ф «Снежный человек». (16+).
22:15 «Приют комедиантов». (12+).
23:55 Д/ф «Владимир Меньшов. Поздняя слава». (16+).
03:35 X/ф «Эта веселая панета». (12+).
01:30 X/ф «Двенадцатая ночь». (12+).

ЗВЕЗДА

- 04:10** Т/с «Каменская». (16+).
07:50 X/ф «Жизнь и удивительные приключения Робинзона Крузо». (16+).
09:00 Новости дня. (16+).
09:20 X/ф «Жизнь и удивительные приключения Робинзона Крузо» (16+).
10:15 X/ф «Двенадцатая ночь». (12+).
12:10 Т/с «Граф Монте-Кристо». (16+).
13:00 Новости дня. (16+).
13:20 Т/с «Граф Монте-Кристо». (16+).
15:00 Военные новости. (16+).
15:05 Т/с «Граф Монте-Кристо». (16+).
18:00 Новости дня. (16+).
18:40 Т/с «Граф Монте-Кристо». (16+).
22:00 «Здравствуйте, товариши!». (16+).
23:00 «Музыка». (12+).
23:55 X/ф «Эта веселая панета». (12+).
01:30 X/ф «Двенадцатая ночь». (12+).

КИШ, 31-декабрь**РГВК**

- 07:00** Время новостей Дагестана
07:20 Передача на кумыкском языке «Халкъ ва заман» 12+
08:00 Мультфильм 0+
08:30 Время новостей Дагестана
08:50 Т/с «Новогодний пас-сажир» 2 с. 12+
09:40 «Культурный код» 0+
10:05 X/ф «Витрина» 0+
11:30 «Мой малыш» в прямом эфире
12:00 «Время есть!» 0+
13:10 «Новый год с доставкой на дом» 12+
14:55 Передача на кумыкском языке «Халкъ ва заман» 12+
15:35 Концерт «Музыкальный майдан» 0+
- 16:30** Время новостей Дагестана
16:55 X/ф «Вечер шутов, или Серьезно с приветом» 6+
18:45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» 12+
19:30 Время новостей Дагестана. Итоги года
20:40 X/ф «Новогодний брак» 6+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 «Новогодний огонек на РТВК «Дагестан» 0+
01:30 X/ф «Витрина» 0+
03:15 «Новый год с доставкой на дом» 12+
04:45 X/ф «Вечер шутов, или Серьезно с приветом» 6+
06:15 Концерт «Музыкальный майдан» 0+

ПЕРВЫЙ

- 05:00, 06:10** X/ф «Полосатый рейс». (12+).
06:00, 10:00, 12:00 Новости
06:30 X/ф «Девушка без адреса».
07:55 X/ф «Варвара-краса, длинная коса».
09:15 X/ф «Золушка».
10:50 X/ф «Девчата».
12:40 X/ф «Операция "Ы" и другие приключения Шурика».
14:15 X/ф «Джентльмены удачи». (12+).
15:40 X/ф «Бриллиантовая рука». (12+).
17:15 X/ф «Любовь и голуби»
18:00 Вечерние новости.
18:15 X/ф «Любовь и голуби»
19:15 X/ф «Ирония судьбы, или С легким паром!»
22:22 Новогодняя ночь на Первом. 20 лет спустя
23:55 Новогоднее обращение Президента Российской Федерации В.В. Путина.
00:00 «Новогодняя ночь на Первом. 20 лет спустя»

РОССИЯ 1

- 04:45** Комедия «Доярка из Хасапетовки». (12+).
06:35 X/ф «Управдомша».
09:45 Комедия «Карнавальная ночь».
11:00 «Вести».
11:20 «Вести». Местное время.
11:30 X/ф «Москва слезам не верит».
14:15 X/ф «Джентльмены удачи».
15:40 X/ф «Бриллиантовая рука».
17:15 X/ф «Любовь и голуби»
18:00 «Москва слезам не верит».
19:00 «Ирония судьбы, или С легким паром!»
20:00 «Вести».
21:00 Комедия «Иван Васильевич меняет профессию»
21:30 Новогодняя ночь на Первом. 20 лет спустя
22:00 «Новогодние приключения Шурика».
22:22 Новогодняя ночь на Первом. 20 лет спустя
23:55 Новогоднее обращение Президента Российской Федерации В.В. Путина.
00:00 Новогодний Голубой огонек - 2023.

НТВ

- 05:30** Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+).
06:15 Т/с «Пес». (16+).
08:00 «Сегодня». (16+).
08:20 Т/с «Пес». (16+).
10:00 «Сегодня». (16+).
10:20 Т/с «Пес». (16+).
13:20 Т/с «Пес». (16+).
16:00 «Сегодня». (16+).
16:15 Т/с «Пес». (16+).
18:35 X/ф «Новогодний пес». (16+).
20:23 «Новогодняя Маска + Аватар». (12+).
23:55 Новогоднее обращение президента Российской Федерации В.В. Путина.
00:05 Д/с «Предсказания 2023». (16+).
01:23 «Новогодняя Маска + Аватар». (12+).
03:30 Д/ф «Наш Новый год. Романтика». (16+).
04:20 Д/ф «Наш Новый год. Романтика». (16+).
05:35 X/ф «Новогодняя Маска + Аватар». (12+).
06:25 «6 кадров». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 06:30** «6 кадров». (16+).
06:55 Д/с «Любимый Новый год». (16+).
10:05 Комедия «Дневник Бриджит Джонс». (Великобритания - Франция).
11:40 Комедия «Бриджит Джонс: Границы разумного». (Великобритания).
13:25 Комедия «Бриджит Джонс 3». (Великобритания - Франция - Китай - США). (16+).
14:30 «События».
14:45 X/ф «Невезучие». (12+).
15:00 X/ф «Президент и его внучка». (6+).
15:20 Д/с «Назад в СССР». (12+).
15:45 X/ф «Небесный тихоход». (12+).
16:45 X/ф «Большая семья». (6+).
17:00 Д/ф «Морозко». (6+).
17:15 X/ф «Морозко». (6+).
18:00 X/ф «Морозко». (6+).
19:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
20:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
21:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
22:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
23:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
00:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
01:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
02:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
03:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+).
04:00 X/ф «Свадьба в Малиновке». (12+

Дин Аллагъдин

сифетриз (къетлен лишанриз) ва Адан гуърчег тіварариз талукъ чешнелу къайдаяр

Ямин МЕГЬАМЕДОВ,
диндин алим

(Эвел - 49-50-нумраира)

Ругуд лагъай къайда
**Аллагъ-Тааладин тіварар тайин
къадардалди сергъятламиши туши**

Пайъамбардин (Аллагъдин салават ва салам хъуй вичиз) гъадисда лагъанва (мана): “За тілабзава Вавай Вахъ авай Ви вири тівараралди, Вуна Ваз тіварар яз ганвай ва я Вуна Ви Ктабда аудұна ракъурнавай, ва я Вуна Ви халкънавай затларикай садаз (бендердиз) чирнавай, ва я Вуна “ъылғасын чирвиле” Жұвас түнвай (садазни раиж тауна...)” (Ағымад, Ибн Гыббан, аль-Гаким; сагъиъ).

Вуч Аллагъ-Таалади, бендейриз хабар тагана, Жував “гъайбин чирвиле” тун хянатавла, абур тайинардай (сергъятламишиз) ва я чирдай мумкинвал садахьни авач.

Пайъамбардин (Аллагъдин салават ва салам хъуй вичиз) маса гъадисда лаъянва: “Гъакъикъатда, Аллагъдихъ къуд-къанни цекъуд тівар ава - виш - сад квачиз. Ни абур гъисабайтла (яни гафар хуралай чирна, манайрин гъавурда гъатна, абура авай мемлебалди Аллагъдиз ибадатайтла), ам Женнетдиз фида” (Ағымад).

И гъадисда Аллагъдин тіварар тайин тир къадардалди сергъятламишнаваиди (къудкъанни цекъуд тівар ава) газаф агашириди) къалурзавач. Эгер гъадисдин мақсад тіварарин къадардин гъакъиндай тайин тир сергъят къалурн тиртла, ана ихтиян келимаяр жедай: “Гъакъикъатда Аллагъдин тіварарин къадар къудкъанни цекъуд я, ни абур гъисабайтла, ам Женнетдиз фида...”

И гъадисдин мана гъакъикъатда масад я: дугъриданни, Аллагъдин тіварарин къадар Адахъ галаз алакъалу крарикай я ви ни абур гъисабайтла, ам Женнетдиз фида. И гъадисда йалтзавай “ни абур гъисабайтла, ам Женнетдиз фида” жумлади адайл вилик квай жумла тамамар хъийизва (яни ам мана-метлебдин жигъетдай ала-ва хъиз я). Ам къилдин жумла туш. Келзайвуб хъсандиз гъавурда акъун патал са мисал гъин: “Захъ виш диргъем ава - за садакъадиз гъазурнавай”. И гафари виш диргъем авай касдихъ, садакъадиз гъазуртавна, маса крариз тунвай мадни диргъем аваз хъун инкарзавач.

Мягъемдаказ 99 тівар сергъятламишнавай, къейднавай Пайъамбардин (Аллагъдин салават ва салам хъуй вичиз) сагъигъ таңдис авач. Къейд ийин хъи, виче тайиндиз 99 тівар къалурнавай Пайъамбардин (Аллагъдин салават ва салам хъуй вичиз) патай агақтарнавай гъадис за-иифди я.

Чехи алими лугъузва: “Абур (яни тіварар) тайин гафаралди (99) къалурун Пайъамбардин (Аллагъдин салават ва салам хъуй вичиз) гафарикай туш, им гъадисрин алими иттифақын нетижика я”.

Тіварарин къадар Пайъамбардин (Аллагъдин салават ва салам хъуй вичиз) гъадисра якъиндиз, сагъигъ тайинар, тестикъар тавунвайвилай чи уымметдин “саляфрин” (яни сифте пуд асирдин) не-силприн арада и кардин гъакъиндай са шумуд фикир арадал астанва. Чехи алими лагъайта, Къуръандай ва гъадисрай къа-чунвай 99 тівар къватнава:

**Аллагъ-Тааладин Ктабдай
къачунвай тіварар**

1. “Аллагъ” - Аллагъ. Ам я - Илагы, Виче вири “халкънавай затлар” ибадатзавай, гъахъ илагъивал са Виче та-

лукъ тир - Адахъ авай илагъивилин сифетриз килинга, чебни лап тамамвилин сифетар тир.

2. “Аль-Ағады” - Тек Сад Тирди. Ам я тек са Вичихъ вири камилвал (тамамвал) авайди, гъайбатлувал, чехивал, гузелвал, гъядм, тұқмет (камаллувал), регим-лувал ва маса тамам сифетарни галаз. Ва авач Адахъ абура ухшарди ва барабарди гъич са патахъайн. Ам я - Тек Сад Тирди Вичин “къетлен жүре чан алаz хъунин гъалда” (къетлен умъурдин гъалда), къаомвиле, чирвилера, къудратлувиле, азимвиле, гуърчевиле, зурба камаллувиле, речимлувиле ва маса сифетрани. Адан сифетар лап тамамбур я.

3. “Аль-Ағдия” - Виридалайни Вине Тирди. Виридалайни виниз тир вири мана-яр Аллагъдиз талукъ я. Адахъ Затдин лап къакъанвал, артуханвал субут хъанва. Дугъриданни, Ам вири “халкънавай затларилай” лап вине ава, Аршдилай вине я. Адахъ талукъ я лап зурба дережа, къадир, лайхвал. И ерияр Адан сифетрин артуханвал ва азимвал (зурбаавал) я. Халкънавай затларин сифетар Адахъ ухшар туш. Адахъ хас я мұтғылғарунин (гужлувилин) артуханвал. Адахъ талукъ я виридан винел гъалибвал (винел лад) къачун. Ам садавайни зайдифариз жедач.

4. “Аль-Ақраму” - Лап Жумартлуди. Ам я лап мердди. “Мердвал” гафуни вири хъсанвилер, тарифар санал къватнава. Ада тамам багъишу, хъсанвалун, газа-диз ва булдиз гун къалурзава. Тек са Ам я тамам жумартлуди.

5. “Аль-Илагу” - Илагы. Ам я Вичиз тамам сифетар, гуърчег лишанар авайди. Дугъриданни, тіварці вири гуърчег тіварар ава. Гъавилий дүз вири сагъиъ фикир я - “Аллагъ” гафунин асуул “аль-Илагы” гаф тирді къейд авун. Дугъриданни, “Аллагъ” тівар ам вири гуърчег тіварар ва тамам сифетар къватнавай тівар я.

6. “Аль-Аввали” - Эвелимжиди. Виче-лай вилик затларни таҳъайди, вири затлар жедалди Авайди, Вичиз эвел къиль ава-чириди.

7. “Аль-Ахиру” - Эхиримжиди. Вири халкънавай затлар телефон хъайила, Амуқ-дайди, Вичелай къулухъ са шейни Ава-чириди, Вичелай гъейри, затларни амуқ тий-дайди, эхирдай вири края Вичел хъведайди, виридан эхир Адан патав тирди.

8. “Аз-Загъири” - Загъир Тирди. Виче-лай вине са шейни ава-чириди, Ачух (Ашха-ра) Тирди, вири затларлай виниз тир дере-жа авайди, виридалайни Вине тирди. Вич гъакъикъатда авайди шағындализ вири къалурзавайди.

9. “Аль-Батину” - Батин Тирди. Виче-лай мукъвал са шейни ава-чириди, вири си-перикай, чинебан, чынъыхъ хъланвай крари-кай, вири кульп шәйәрикайни хабар авайди, лап мукъвал тирди, и дүнъядя тақва-дайди.

10. “Аль-Бары” - Яратмишдайди (Арадал Гъидайди). Каинатда авай къван вири шейэр Халкънавайди, абуруз дүз тегъер (клину, къурулуш) ганвайди. Ада абура арадал гъана ва дүз гъал гана Вичин камаллувиленди ва абуруз сүретар гана Вичин гъикметталди. Давам жезва Адан а зурба гъал!

11. “Аль-Барр” - Газаф Хъсанвалдайди (Хийр Гудайди). Ада Вичин лап жумартлувилай вири каинатриз няметар, багъиши, хийрар, хъсанвилер, хушбахт-вилер гузава. И бул няметар умумибүр ава, яни виридан талукъбур. Хасбурни (къетленбур) ава - Аллагъдихъ кичбебур гузавибур: иман, диндар амал, дүз рекъел хъун, шариатдин чирвилер, эбеди ба-хтувал, гъакъикъи агалкъун.

(Къятама)

Диндин месэлайриз талукъ суалар пайда хъайитла, ватцапдин 8-989-653-42-35 нумрадиз къыхъ.

Хабарар

Спорт

Цийи майдан

ФУТБОЛ

Чи мухбир

17-декабрдиз Мегъарамдхурууын М.Гъажиеван тіварунхъ галай 1-нумрадин мектебда мини-футбол къугъувадай Цийи майдан ачууниз талукъарнавай мярекат къиле фена. Ана иштиракайбурун арада РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Мусафенди Велимурадов, Мегъарамдхурууын райондин къиль Фарид Ағымедовни авай.

“Спортдин цийи майданди жегъилприз сағылмавал мягъемардай, чипин азад вахт

менфятулдаказ акъуддай мумкинвал гуда. Идалайни гъейри, ихътин майданар кардик акатуны футбол вилик финизни таъсиразава. Чи район патал и кар иллаки важдыбуя, гъылгъайтла, муниципалитетдин ху-рера футболдал машгъул жезвайбурун къадар газаф я. Мегъарамдхурууын райондин футболдин “Леки” командадақайни са шумуд, йисуз республикадин чемпионатдин гъалиби хъана. И делилри чахъ авай мумкинвилер къалурзава. Гъавилий районда футбол вилик тухуниз къетлен фикир гун давамни жеда”, - къейдна Фарид Ағымедова цийи майдан ачууниз талукъарнавай мярекатдал. Гъульынлай ада мектебда келезавай аялзид, хуруун ағылайриз и вакъыя мубарак-на ва жегъилриз спортдал машгъул хуныз эвер гана.

Цийи майдан ачууниз талукъарнавай мярекатдал. Гъульынлай ада мектебда келезавай аялзид, хуруун ағылайриз и вакъыя мубарак-на ва жегъилриз спортдал машгъул хуныз эвер гана.

Мярекат “Мегъарамдхуруу” ансамблдин коллективиди тамамарай къульери мадни гурлу авуна.

Жегъилрин арада

АЗАДДИЗ КЪУРШАХАР КҮН

Докъузлара райондин Цийи Къаракүре хурууын спорткомплексда азаддиз къуршахар къунай аялринни жегъилрин арада къенкъечивилин акъажунар къиле фена. Муниципалитетдин администрациядин пресс-къуллугъди хабар гузайвал, турнир Украинаада къиле физвай маҳсус се-ренжемда иштиракавайбурунана тел-леф хъайбурун эку къаматриз баҳшнавай.

Акъажунра 2006, 2007-2009, 2010-2012-

йисара дидедиз хъай 80-далай виниз спортсменри иштиракна.

Турнирдин асуул пай гатлундалди вилик Докъузлара райондин администрациядин спортдин, жегъилрин сиясатдин ва туризмдин рекъяй отделдин начальник Имиржан Алискерова, жемиятдин векил Ариф Гъа-физизова мярекатдин мугъманарни иштиракчияр төбикка ва спортсменрихъ агалкъунар хъун алхишина.

Турнирдин нетижада заланвилин жу-реба-жуъре категорийрай къенкъечивилин чакар къурбур грамотайриз, медалриз ва кубокриз лайиху хъана.

Ветеранрин акъажунар

ВОЛЕЙБОЛ

17-декабрдиз Стап Сулейманан районда ветеранрин командаирин арада волейбол дай республикадин дережада аваз акъажунар къиле фена. Ам муниципалитетдин администрациядин спортдин, туризмдин ва жегъилрин краин рекъяй комитетди 1-нумрадин ДЮСШ-дин күмекдәлди теш-килнавай.

Турнирдин иштиракчирин вилик Стап Сулейманан райондин къиль Саид Темирханов рахана. Ада муниципалитет-да, спортдин маса жуъреяр хъиз, волейболни вилик тухуниз къетлен фикир гузайди къейдна ва акъажунар виклек-бур гъалиб хъун алхишина.

Къурбанали Магъмудован

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информациядин ва печатдин агентство

367018, Махачкъала,
Насрутдинов пр., 1 "а"

КЬИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГИМОВ
(+78722) 66-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ
К. Н. ФЕРЗАЛИЕВ

66-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ
66-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГИМОВ

66-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА

66-00-63

КУЛЬТУРАДИН ВА ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ

66-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА

66-00-57

БУХГАЛТЕРИЯ

66-00-62

КАССА

66-00-56

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ

Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР

Н. ИБРАГИМОВ

Газет йиси 52 сеферда акътзава
Газет алакъадин, информационный технологийрин ва массовый коммуникацийрин хиле гүзчилав ауунин рекъял Федеральны күлгүтүндин Дагъустан Республикада авай Управлениди 2019-йисан 22-апрелдиз регистрация авна.

Регистрациядин нумра ПИ № ТУ 05-00420
Макъалаяр редакцияди түкъпур хъйизва.
Макъалайриз рецензия гузвач ва абур элкъевна вахкувач. Редакциядин макъалайрин авторрин фикирар сад тахбун мумкин я.
Газетда чап ауун патал текстифайв материялара гъянтай делилрин дүзвилин вар берчеквиллин патахтай жавабдарвал авторрин чипин хиве гъттазва.

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:
367018, Махачкъала, Насрутдинов проспект, 1 "а". Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - ПП200

Зур йисан - ПП171

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 16.30

Газет "Издательство" "Лотос"
ОО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкинан къиче, б.

Тираж 6349

Г. - Илишандик квай материалар
гъякъидих чапзавайбүр я.

12+ - Икъван яшар хъянвайбуру къелрай
НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г. Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Шад гъалара

Кълара Дағъустандин эдебиятдин классик
Къульчхуър Саидан 255 йисан юбилей къейдна

Эйваз ГУЛЬАЛИЙРИН,
шашир, муаллим

18-декабрдиз Къларин ктабхана да лезги эдебиятдин межлис къиле фена: Етим Эминан, Байрам Салимован, Расим Гъажидин, Фейруз Беделован, Лезги Няметан, Асеф Мегъманан ирсиз талукъарнавай мярекатар къиле тухтай "Алам" журналдин эдебиятдин "Марвар" къватлалдин векилри лезгийрин машгъур шашир, Дағъустандин эдебиятдин классик Къульчхуър Саидан 255 йис тамам хъуниз талукъарнавай сувар тешкилнавай.

Мярекатда са къадар шаширри, журналисти, муаллимри, мектебра келлавай аялри, милли шириатдал рикл алай ксари, манидарри ишитиракна. "Алам" журналдин къиллин редактор Къурбаналийрин Камрана къиле тухтай мярекат, мукъвара рагъметдиз фейи лезги шаширин - Азиз Алеман, Шихжамал Шихметован, Зерифа Къасумовадин экъу къаматар рикел хъунин лишан яз, са декъикъада кисна акъвазунилай гаттунна. Къульчхуър Саидан уймулъ-

къхенвай манияр тамамарна, Лезги Няметан руш Рига Нямета, Манкъулидхуруун мектебда келлавай Амина Абасовади, Армида Оружевади шаирдин шириар келна.

Шад гъалара къиле фейи мярекатда интернетдин къумекдадли Дағъустандай шаирдин ирс къватлунал машгъул тир Мурад Саидан, шашир Фазил Асланова, Къульчхуъррин хъуръун администрациядин къилл Аскер Жабраиловани ишитиракна.

Лайихлу къимет

Нариман МАМЕДОВ

Ахцегъирин баркаван чили Ватандиз газаф къадар машгъур инсанар ганва. Лезгийрин машгъур художник, скульптор, Россиядин художествойрин академиядин член-корреспондент, Россиядин образованидин академиядин (Санкт-Петербург шеңгъер) Смолынин институтдин искусствоирин кафедрадин профессор Шариф Шагъмарданович ШАГЪМАРДАНОВ абурукай сад я. Зегъметда къазан-мишнавай виниз тир агалкъурай ам Дағъустан АССР-дин искусствоирин лайихлу деятель" (1985), "Россиядин Федерациядин лайихлу художник" (2011), "Дагъустан Республикадин халкъдин художник" (2017) лагъай гъуърметдин тъварариз лайихлу хъана.

Инъе гила ада нубатдин агалкъун къазан-мишнава. Ш. Шагъмарданов Россиядин күлтүрадин ва искустводин абадвал патал бельрүүлүлөндө зегъмет чүгүнай вар РФ-дин художествойрин академиядин вилккъетен агалкъурай лайихлу хъана.

Чи машгъур ватанэгълидиз нубатдин агалкъун чна риккин сидкъидай мубаракзава ва адахъ мадни еке агалкъунар хъун алхишзава.

Къейд ийин хъи, Шариф Шагъмардановахъ галаз чи газетдин хусуси мухбир Дащдемир Шерифалиева къиле тухтай интервью алай йисан 7-июлдиз акъттай 27-нумрада чапнава. И шабагъидиз

"ЛГ"-дин 50-нумрадиз акъттай кроссворддин жавабар:

СЯТИНИН АКЪРАБАР ФИЗВАЙ ПАТАХЪ: 1. Лезгийрин манийрин ансамблъ. 2. Хив райондин са хъур. 3. Лезгийрин түүнин са жүре. 4.

Экв, нур. 5. "Нубат" гафунин синоним. 6. Са вуч ятланы къ-тягъ жедай вахт.

АКСИ ПАТАХЪ: 1. Стап Сулейманан пеше. 2. Стап Сулейманан

райондин са хъур. 3. Къурагъ райондин са хъур. 4. Чи къунин са

гъукумат. 5. Лезги чаларин къватлалдик акатзавай халкъарикай сад.

6. "Буйргъ" гафунин синоним.

2023-йис патал

Лезги газет

къыхъ!

йисанди - ПП200
6 вацранди - ПП171

почтадин отделенийрай

газетдин къимет:

йиса - 935 манатни 94 кепек
6 вацра - 515 манатни 28 кепек

"Дагпечатдин" киоскрай:

йиса - 456 манат
6 вацра - 228 манат

Киоскрай вахчун патал газет квевай "Дагпечатдин" киоскра ва Махачкъалада, Бейбулатован къучедин 2-нумрадин дараматда, къхиз жеда.

Чи бухгалтериядай:

"Лезги газетдин" редакциядай чпи хутаҳдайбур:

йиса - 325 манат
6 вацра - 162 манатни 50 кепек

Чи газет къинин патахъай суалар пайда хъайитта, экъунин сятдин 9-далай иянин сятдин 6-далди и нумрадиз зенг ийиз жеда: 8-928-584-16-72

Нумрадиз ширир

АЛХИШ

Хурууыг ЖАМИЛ

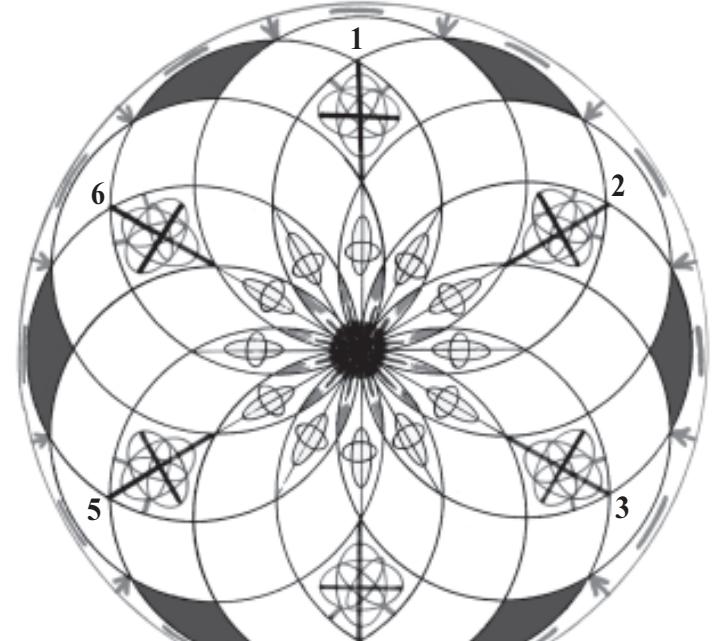
Намуслу хъухъ, къачу къимет,
Леке алай тъвар тахъурай!

Ислягъ хъурай и дүнья къуй,
Гъэр са касдихъ бахтар хъурай!
Кыилел дайм экъу цав хъуй,
Риклерани гатфар хъурай!

Абад хъурай хъурер, къвалер,
Гъэр цирини бегъер гъурай!
Шад жедайвал элдин риклер,
Берекатдин мелер хъурай!

Кроссворд

Түккүйрайди - Салигъ ИБРАГИМОВ

СЯТИНИН АКЪРАБАР ФИЗВАЙ ПАТАХЪ: 1. Лезгийрин манийрин ансамблъ. 2. Хив райондин са хъур. 3. Лезгийрин түүнин са жүре. 4. Экв, нур. 5. "Нубат" гафунин синоним. 6. Са вуч ятланы къ-тягъ жедай вахт.

АКСИ ПАТАХЪ: 1. Стап Сулейманан пеше. 2. Стап Сулейманан райондин са хъур. 3. Къурагъ райондин са хъур. 4. Чи къунин са гъукумат. 5. Лезги чаларин къватлалдик акатзавай халкъарикай сад. 6. "Буйргъ" гафунин синоним.

Мегъарамдухуруун махсус школа-интернатдин колективиди Къурбанов Фетлялидиз - вах ва вири мукъва-къилийриз

Рабият Абдулмежидовна ВАГЬАБОВА

яргъял чүгүр азардики рагъметдиз финихъ галас алакъалу яз, дериндай хажалат чүгүнчүлди, башсаългъувал гузва.